

38-55

za naročnino,
za oglaseMesečna naročnina
25 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Usodna dilema DN

Nazaj k zdravemu jedru

Pojasnilo stavkujočega de-
lavstva

Gledališče v umobolnici

Trgovski odnosi med Jugo-
slavijo in Francijo

Št. 79

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v petek, dne 19. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Usodna dilema Društva narodov

Ženeva, v juliju.

Italijansko-abesinski spor je skoro nevidno, a vendar do temeljev zamajal stavbo ženevske ustanove. Ko je svet Društva narodov v maju t. l. pozno v noč sprejel resolucijo o rešitvi italijansko-abesinskega spora, je vladalo splošno mnenje, da se je Svetu Društva narodov posrečilo, ne samo da odvrne nevarnost vojne v Afriki, marveč da tudi poveča prestiž in avtoriteto ženevske institucije. Toda to mnenje je bilo preuranjeno, saj je še pred razhodom sveta Društva narodov italijanski delegat baron Aloisi čisto drugače interpretiral sprejeto resolucijo, kakor abesinski poslanik Hawariati. Dejstvo je, da se je svetu DN posrečilo prav za prav samo to, da je zaenkrat in samo trenutno odložil katastrofo, ki pa ostane kljub temu imanentna, saj Italija ni v nobenem pogledu spremenila svojih načrtov in svojih metod in je konflikt ostal odprt tudi za časa zasedanja arbitražne komisije. Sicer pa je takoj po zasedanju sveta bilo obteženo tudi samo postopanje arbitražne komisije, in to že zaradi dvojnega tolmačenja resolucije sveta DN. Prav to dvojno tolmačenje je končno tudi arbitražno komisijo privedlo na mrtvo točko. Zdaj je jasno, da je nadaljni arbitražni postopek na osnovi resolucije z dne 25. maja t. l. popolnoma nemogoč in da je treba poiskati novo bazo za morebiten italijansko-abesinski sporazum. Toda kakšno?

Tako postaja italijansko-abesinski spor nedvomno najtežje vprašanje, odkar obstoji Društvo narodov. Abesinija je članica Društva narodov in tudi če v marsikaterem pogledu ni zadostila vsem predpogojem moderne civilizirane države, ima vendar polno pravico do zaščite, ki jo DN mora nuditi vsem svojim članicam. DN nikakor ne more dovoliti, da bi nastal nek precedenčni slučaj na ta način, da bi se Italiji dovolila kolonizacija regularne članice ženevske ustanove. To bi bilo mogoče edino le v primeru, da bi DN Abesinijo predhodno izključilo iz svoje srede, in sicer z motivacijo, da po svojem nofranjem ustroju ne spada v krog civiliziranih držav. Toda tudi tako postopanje bi bilo za ženevsko institucijo zelo nevarno, saj bi tudi to moglo služiti velikim državam, ki imajo preveč prebivalcev doma, samo kot primerna skušnjava za njih nadaljna imperialistična osvajanja malih držav. Znano je, da se je tudi sam Mussolini odločil za ofenzivo proti Abesiniji prav za prav šele tedaj, ko je videl, kako Japonska brez vsake kazni in nemoteno osvaja Kitajsko in ogroža vpliv evropskih držav na Daljnem vzhodu.

Društvo narodov je do sedaj vzdržalo vsak pritisk, ki je prihajal iz Italije, in izgleda, da je še vedno dovolj močno, da se z uspehom postavi v bran proti morebitnim poskusom ignoriranja ženevskega pakta. Na njegovi strani je nedvomno Angleška, dasi le po golem naključju, ker se pač njeni posebni interesi v Afriki to pot krijejo z interesi DN. Navzlic temu pa je le pričakovati, da bo Anglija poskušala ubrati tudi v tem sporu druga pota, ki bodo pota diplomatskega kompromisa na bazi mednarodnih obveznosti in dogovorov in ki nimajo nič skupnega z ženevskim paktom. Taka rešitev bi bila seveda najljubša Italiji sami, ker bi tako mogla reči, da pred forumom DN le ni prišlo do razprave o njenem konfliktu z Abesinijo, marveč da se je to zgodilo v okviru sporazuma med tremi velesilami, čisto v

Zaključek dela finančnega odbora

Stvarno povečanje znaša okrog 94 milijonov — Odbor je izdatke znižal za ca. 116,5 milijona Din

BEOGRAD, 18. julija. b. Finančni odbor, ki je včeraj končal svoje delo o predlogu zakona o proračunskih dvanajstih, je danes razdelil poslancem tiskovna poročila. To poročilo v kratkem obsega že znane nove postavke bodočih dvanajstih ter naknadne in izredne kredite ter besedilo izpremenjenega finančnega zakona. Finančni odbor je predvidene izdatke zmanjšal za 116, 696.779 Din. Stvarno povečanje te proračunske periode upoštevajoč zakonska znižanja in zvišane postavke znaša 93.963.563,40 Din. Finančni odbor z zadovoljstvom konstatira, da se v tem zakonskem predlogu vidi želja, da se dovede razbremenitev. V tej smeri finančni odbor pozdravlja in smatra, da vse mere se niso zadnja faza za razbremenitev v intencijah kraljevske vlade. Z ozirom na stalno zmanjšanje naših nacionalnih dohodkov, bi se morale izvesti tudi večje razbremenitve javnih dajatev. Finančni odbor je vnesel v glavnem naslednje

nove postavke: Dotacije Jugoslovanskemu novinarskemu združenju na račun penzijskega zavarovanja novinarjev 500.000 Din in anuitete za fizikalni inštitut filozofske fakultete v Zagrebu 266.500 Din in za tehnično fakulteto 453.279 dinarjev, za vzdrževanje zgradbe astronomskega observatorija 10.000 Din ter izredni izdatek za plačilo zahtev tvrdke Ringhoffer Werke 17 milijonov Din. Na to poročilo navaja amandmane, o katerih smo že poročali.

Manjšina finančnega odbora je dala svoje ločeno mišljenje v obliki poročila o delu v finančnem odboru. Manjšina je določila za svojega poročevalca na plenarni seji Narodne skupščine, na kateri se bo pretresal predlog finančnega zakona, nar. poslanca Nikolo Kabalina in Boro Čurića. Manjšina trdi, da je v proračunu dejanski deficit in je budžet neustvarljiv. V glavnem so neustvarljive postavke za višje šolstvo.

Seja plenuma Nar. skupščine

Zakon o dvanajstihah bo sprejet najkasneje do ponedeljka
Zasedanje dan in noč — 90 govornikov je prijavljenih

BEOGRAD, 18. julija. b. Današnja seja Narodne skupščine je bila napovedana za 16. uro. Dejansko pa se je pričela ob 17.20. Predsedoval ji je prvi podpredsednik Nar. skupščine dr. Markić. Malo pred pričetkom seje je vstopila kraljevska vlada s predsednikom dr. Milanom Stojadinovićem na čelu. Opazilo se je, da ni bilo na tej seji ministra notranjih del dr. Korošca in ministra za promet dr. Spahe. Seji je prisostvovalo okrog 150 nar. poslancev. Po otvoritvi seje se je prečital zapisnik zadnje skupščinske seje, nato pa je sekretar poslanec Mulalić prečital poročilo skupščinskih odborov o konstituiranju, ter da je finančni odbor končal s svojim delom in predložil svoje poročilo Narodni skupščini. Nato so bile prečitane interpelacije nekaterih poslancev. Tako je interpeliral Uroš Stajić finančnega ministra, da se cene monopolnih predmetov znižajo. Za svojo interpelacijo je zahteval nujnost, ki je pa finančni minister ni sprejel. Poslanec Anton Širola je vložil interpelacijo zaradi razmejitev občine Kastav. Uroš Georgijević pa je vložil interpelacijo zaradi grozdja, bivši minister za kmetijstvo dr. Janković pa je vložil na predsednika vlade dr. Stojadinovića posebno interpelacijo, v kateri ga opozarja na zakon, ki ga je sprejela avstrijska republika in s katerim se vračajo vsa posestva in imetje Habsburžanom. Tudi on je zahteval za svojo interpelacijo nujnost, ministrski predsednik Stojadinović pa nujnosti ni sprejel. Minister pravosodja dr. Ljudevit Auer zahteva od Nar. skupščine, da se mu izročijo nekateri poslanci, med njimi tudi Milan Banić, dr. Milovan Grba, Rista Civilić, Milan Mijović in dr. Dušan Bošković. Prednat se je odstopil imunitetnemu odboru. Nato se je prešlo na dnevni red. Podpredsednik dr. Markić je določil v sporazumu s kraljevsko vlado seja z Narodno skupščino, da bo naslednja seja jutri 19. t. m. ob 16. z dnevnim redom: razprava o poročilu finančnega odbora gle-

de predloženega zakona o proračunskih dvanajstihah ter o naknadnih in izrednih kreditih.

BEOGRAD, 18. julija. b. V političnih krogih se smatra, da bo zakon o proračunskih dvanajstihah sprejet najdalje do ponedeljka dopoldne, nakar bo predložen zakonski predlog senatu. Seje bodo noč in dan, ker bo nastopilo veliko število govornikov v načelni debati. Kakor smo doznali, bo znašalo število prijavljenih govornikov okrog 90. Pretres proračuna v podrobnostih pa se bo brez dvoma vršil po skrajšanem postopanju zaradi velikega števila prijavljenih govornikov.

Poslanec Gajšek za svoj srez

BEOGRAD, 18. julija. b. Nar. poslanec Karel Gajšek je danes interpeliral pri ministru javnih del inž. Bobiću, da se odobri tlakovanje ceste Zagreb—Podused in da se kamen za to cesto dobi v kamnolomu Ceclak v konjiškem srezu. S tem bo zaposlenih preko 100 delavcev, ki so sedaj v slabih gmočnih razmerah.

Carinski dohodki

BEOGRAD, 18. julija. AA. Po uradnih podatkih so znašali carinski dohodki osrednjih carinskih blagajnic v prvi tretjini julija 17.823.273 dinarjev, meseca junija jih je bilo 52.900.245 dinarjev, maja meseca 61.548.688 Din, aprila pa 61.362.007 Din. Skupaj je bilo carinskih dohodkov od 1. aprila do 10. julija t. l. 193.644.213 dinarjev. Po proračunu za leto 1935/36. jih je bilo predvidenih 180.666.553 Din. Faktični dohodki presegajo proračunske v tem času za 12.977.660 Din. Presežek faktičnih pobranih carinskih dohodkov napram proračunjenim se je letos povečal za 58% napram lanskoletnemu.

Letalska nesreča.

London, 18. julija. Včeraj dopoldne se je zgodila pri Hendonu huda letalska nesreča. V motorju nekega turističnega letala je nastal defekt in je letalo padlo.

vsak večji neuspeh DN onemogočil nadaljnje reševanje kakršnegakoli spornega vprašanja na ženevskih tleh, kjer bi se lahko vse države sklicevale na italijanski primer.

Izgleda torej, da se DN v resnici nahaja pred strašno politično krizo in je zato zelo verjetno, da bo napelo vse sile, da s kakršnokoli rešitvijo tega spora vendarle povzdigne svoj prestiž in svojo avtoriteto, ki sta bili v zadnjem času spet zelo omajani.

—cep.

Vreme

v naši državi dne 18. 7. 1935.

K r a j	Baro- meter	Temperatura		Pada- vine
		najnižja	najvišja	v m/m
Ljubljana	761.0	17	31	—
Maribor	759.4	17	28	—
Zagreb	760.2	19	34	—
Beograd	760.6	20	32	—
Sarajevo	764.1	11	30	—
Skoplje	761.6	15	32	—
Split	761.0	22	33	—
Kotor	761.0	21	—	—
Rab	761.4	22	—	—

Najvišje temperature veljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan.

Vremenska napoved

Novi Sad: Jusno po vsej kraljevini. Povečanje oblačnosti najbrž na severnem in severozapadnem delu države. Možno so tudi lokalne nevihte v severozapadnem delu države. Sonce vidi ob 4. uri 8 minut in zaide ob 19. uri 20 minut.

Dunaj: Spremenljivo, nagnjenje k nevihtam, soparno, najbrže bo vročina povsod pustila.

Strogo nadzorstvo nad duhovščino v Nemčiji

BERLIN, 18. julija. l. Predsednik pruske vlade Göring, ki je obenem načelnik tajne državne policije, je poslal vsem upravnim oblastvom in vsem pruskim policijskim oddelkom okrožnico, v kateri jih poziva, naj kar moč strogo nadzirajo politično delovanje duhovščine in katoliških organizacij. Göringova izvajanja proti katoliškim duhovnikom so zelo ostra, vendar pristavlja, da nikakor ne namerava izzvati kulturnega boja s katoliško cerkvijo.

Položaj na Poljskem

Varšava, 18. julija. p. V volitvah kampanji, ki se na Poljskem polagoma pričena, zavzemajo politiki trenutno zelo zmerna stališča napram posameznim aktualnim vprašanjem in se zaenkrat v javnosti omejujejo na razglabljanja o politični situaciji, v kateri bo izvoljen novi parlament. V opozicijskem glasilu »Kurier Warszawski« je objavil senator Koskowski članek, v katerem pravi, da je vloga parlamenta po novi ustavi tako omejena, da narodno predstavništvo ne bo imelo več nobenega pravega političnega pomena. Zato je povsem razumljivo, da bi opozicija, tudi če bi pri volitvah dobila še toliko mandatov, ne mogla mnogo vplivati na državno upravo. Politična temperatura se na septemberskih volitvah ne bo mnogo dvignila, ker problemi, na katere bosta mogla opirati svojo volilno akcijo tako vladni tabor kakor opozicija, ne bodo mnogo zanimali politične javnosti.

Eksplodizija v rudniku.

Newyork, 18. julija. V nekem rudniku v državi Kentucky je nastala eksplozija. Podrobnosti o katastrofi še niso znane. Negotova je usoda devet rudarjev.

Šahovski turnir

BEOGRAD, 18. julija. b. Danes dopoldne je bil prost dan v šahovskem turnirju za prvenstvo Jugoslavije in so se igrale samo nekatere prekinjene partije. Tako je Vasa Pirc premagal Tomovića, Petrović dr. Drežgo, Filipović in Nedeljković sta remizirala. Bröder je premagal v končnici dr. Drežgo in tako dosegel 3 in pol odstotka proti mojstru. Manjka mu samo še pol točke, da bo postal jugoslovanski šahovski mojster. Partija med Tomovićem in Vukovićem se je nadaljevala in končala z zmago Tomovića. Bila je dvakrat prekinjena. Dr. Astaloš in Trifunović nadaljujeta igro nočjo. Po sedanjem stanju je rezultat šahovskega turnirja sledeči: Kostić, Pirc in König imajo vsak po 7 in pol točk. Schreiber 7, dr. Trifunović 6 in pol (1), Bröder 5 in pol, Vuković, Tomović, Tot 5, Astaloš 4 in pol (1), Nedeljković 4 in pol, Petrović 3 in pol, dr. Drežga in Filipović 3, Avirović in dr. Kalabar vsak po 1 in pol (1).

Jutri dopoldne se bo turnir nadaljeval. V 11. kolu se bodo spoprijeli Kostić-Nedeljković, Petrović-Schreiber, Avirović-König, Bröder-dr. Kalabar, Astaloš-dr. Drežga, Vuković-Trifunović, Tomović-Tot, Filipović-Pirc.

Politični utrinki

Dr. Maček izjavlja

Hrvatski narod ostaja protiklerikalen

Beogr. »Pravda« je objavila uvodnik, v katerem že na blasfemičen način piše o hrvatski božji poti Mariji Bistrici. Tako pravi med drugim: Marija Bistrica je postala slavna po svoji nenavadni, a zelo rentabilni industriji. Tu je namreč kip Matere Božje, katerega je spekulacija proglasila za čudotvorni. Nato »Pravda« na dolgo opisuje, kako skuša duhovništvo iz te božje poti izvleči čim več denarja. Letos se je proslavila 250-letnica najdbe tega kipa in pri tej priliki se je kronal kip z zlato krono, Marija v Bistrici pa proglasila kot kraljica hrvatskega naroda. Dr. Maček pa je za krono daroval tri zlate liste. Hrvatski narod je bil vedno protiklerikalen, dr. Maček pa da se je v tem izneveril Radiću. Zato da imajo hrvatski klerikalec vzrok, da govore prijazno o dr. Mačku, ker se jim je posrečilo, da so se mu vsilili kot zavezniki. Kako močne se sedaj čutijo klerikaleci, dokazujejo tudi njih napadi na samostojne demokrate, ki jih hočejo ločiti od radičevcev. — Naravno je, da je povzročil na Hrvatskem uvodnik »Pravde« zlasti zaradi njegovega protiverskega tona in prostih izrazov o veri silno ogorčenje, da se je čutil sam dr. Maček prisiljen, da reagira na ta članek. Dopisniku »Obzora«, ki mu je ves članek prečital, je izjavil dr. Maček naslednje:

Ves članek je zopet nov dokaz, kako mi Hrvati in Srbi ne samo govorimo z drugo besedo, temveč tudi popolnoma različno mislimo in zato tudi pojmuje.

Dopisnik »Pravde«, kar se zelo dostokrat dogaja, meša pojme vere in klerikalizma, kar dokazujejo tudi njegovi zelo neokusni napadi na zavetščice Marije Božje Bistrici. Resnica je, da je ves hrvatski narod protiklerikalen, resnica je, da je bil tudi pokojni Stjepan Radić protiklerikalen, toda resnica je tudi, da je ves hrvatski narod globoko religiozen ter da je bil globoko religiozen tudi Stjepan Radić, ki sem ga poznal nad 30 let. Če ne bi bil tak, ne bi mogel nikdar toliko pretrpeti in vseeno ustvariti to veliko delo, ki ga je ustvaril. Dosti in dostokrat je govoril svojim učencem, da je sicer poznal ljudi, ki so iskreno verovali, ki pa so bili v življenju ničvrednejši, toda dostavil je, da še nikdar ni našel na brezverca, ki bi mogel v odločilnem trenutku pozabiti na sebe in se žrtvovati za veliko stvar.

V članku »Pravde« pa je jasna tendenca. Niti najmanj je ne moti klerikalizem, kar najbolj dokazuje to, da naj-novejše pokrovitelj »Pravde« niti najmanj ne moti klerikalna družba g. Korosec, temveč jo moti samo krepka zvestoba hrvatskega naroda katoliški cerkvi, ki so mu jo zapustili njegovi dedi. Naj pusti »Pravda« vse nepotrebne skrbi. — Hrvatski narod ostaja, kakor je bil tudi pod vodstvom Stjepana Radića, nasproten klerikalizmu in udan svoji veri, katero imenuje dopisnik »Pravde« opij, ki pa jo mi smatramo za veliko oporo v vseh nadlogah in trpljenjih.

»Obzor« zahteva

kaznovanje uradnikov, ki so zagrešili volilna nasilja

V uvodniku razpravlja »Obzor« o uradniškem vprašanju ter prihaža tudi na vprašanje, če naj se kaznujejo uradniki, ki so zagrešili med volitvami nasilja in protizakonitosti. Treba je sicer vrniti uradnikom občutek varnosti in zato bi bilo napačno, če bi bil katerikoli uradnik iz političnih razlogov premeščen ali upokojen. Toda napačno bi bilo, če se ne bi kaznovali oni uradniki, ki so v prepričanju, da se jim itak ne bo nič zgodilo, kršili zakon in preganjali volilce, ki so bili proti režimu. Ti uradniki bi mislili, da morejo vedno kršiti zakon, ker se jim itak nič ne zgodi. Na ta način ne bi nikdar prišli do reda in ne bi dosegli, da bi bil uradnik v političnem življenju tako nevtralen, kakor je n. pr. nevtralna vojska. Končno zahteva »Obzor«, da se premeste vsi uradniki, ki so zagrešili za časa volitev protizakonitosti, ker treba je, da narod vidi, da je nastal z novo vlado nov položaj tudi v provinci. Do teh izprememb bo tudi prišlo, kakor hitro se situacija v parlamentu toliko razčisti, da bi mogla vlada trdno določiti svoj kurz v notranji politiki.

Kaj zahteva prestiž Italije?

Vojni pohod proti Abesiniji . . .

Brezuspešni Avenolovi razgovori v Parizu — Litvinov išče direktnih stikov z Mussolinijem — Svet DN se sestane med 25. julijem in 4. avgustom

Pariz, 18. julija. r. O diplomatski akciji generalnega tajnika Društva narodov Avenola v Parizu in Londonu je objavil današnji »Oeuvre« zanimiv članek, v katerem pravi med drugim: Akcija glavnega tajnika ni uspela. Imel je nalogo, da omogoči diplomatska pogajanja med Francijo, Anglijo in Italijo za mirno likvidacijo italijansko-abesinskega spora, ki naj bi se zaključila z nekim stvarnim rezultatom še pred zasedanjem sv. DN. Francija je sprejela Avenolove predloge. Proti njim pa sta bili Anglija in Italija. Glede na to izvaja list, da se bo moral svet DN sestati 25. julija, ker bi odgovorev zasedanja nič ne hasnilo. Tudi francoskemu poslaniku Chambernu, ki je imel predvčerajšnjim daljši razgovor z Mussolinijem, sreča ni bila mila. Mussolini je na francoske posredovalne predloge odgovoril čisto krakfo, da zahteva prestiž Italije vojni pohod proti Abesiniji. Kljub temu se je nadejati, da bo morala Italija nazadnje le popustiti in da zavzema sedaj tako odločno stališče le zato, da bi v zadnjem trenutku čim več dosegla. Vsekakor pa je opaziti v diplomatski taktiki zapadnoevropskih držav nekaj preokret. Med tem ko sta se prej angleška in francoska vlada trudili, najti neko skupno bazo za razpravo o italijansko-abesinskem sporu na zasedanju sveta DN in prisiliti tudi Italijo, da v Ženevi zagovarja svoje imperialistične težnje, a se je Italija temu upirala, si sedaj londonska in pariška vlada ne želita vmešavanja Društva narodov v spor, Italija pa zahteva, da se svet DN 25. julija dejansko sestane in odloči za Abesinijo ali proti njej. Italija se je že pripravila za zasedanje sveta DN in bo na njem obtožila Abesinijo zaradi suženjstva, obmejnih incidentov, prekršenja mednarodnih pogodb itd. Noče pa s tem izgubljati preveč časa, ker jo razmere silijo k pospeševanju svoje vojaške akcije.

Tudi »Journal des Débats« razpravlja o novih okoliščinah, ki so se pojavile v italijansko-abesinskem sporu in ugotavlja, da postaja položaj vedno bolj zapleten in s tem tudi mirna likvidacija abesinske afere vedno bolj nemogoča. Tudi za Francijo je položaj precej neprijeten.

Litvinov pojde, ne pojde v Italijo?

PARIZ, 18. julija. Havas poroča iz Rima: Sovjetski komisar za zunanje posle Litvinov, ki se zdaj nahaja na počitnicah, pojde najprej v Pra-

go in Pariz, od tod pa se bo napotil v Ženevo. O potovanju v Italijo zdaj ni govora. DNB poroča, da je sovjetski poslanik v Rimu še včeraj imel razgovor z Mussolinijem, vendar nista niti z besedico omenila, naj bi Litvinov prišel v Rim. Navzlic vsemu pa ne odklanjajo v tuk. krogih možnosti, da bi Litvinov vendar ne prišel za svojega bivanja v Francijo tudi v Italijo in tu obiskal Mussolinija. Smatrajo pa tu, da sestanek sveta Društva narodov ni na mestu. Pač pa priznavajo, da so sedanji razgovori med Parizom in Londonom dokaj važni in da zaradi te diplomatske izmenjave misli sploh ni potrebno sklicanje sveta Društva narodov. Ker je zdaj italijanska vlada dokončala vse svoje finančne in vojaške priprave za akcijo v Vzhodni Afriki, so rimski krogi mnenja, da bi kompromis ne bil

na mestu, ker bi po petih, šestih mesecih izbruhnil nov spor. Italija pa bi morala zopet mobilizirati. V to bi ne mogla več privoliti iz političnih, strateških in finančnih razlogov.

Svet DN je sklican na zasedanje med 25. julijem in 4. avgustom

ŽENEVA, 18. julija. W. Vlada Velike Britanije, Francije in ostalih v svetu Društva narodov zastopanih držav je tajništvo Društva narodov poslalo brzojavna vabila, naj se pripravijo na sodelovanje pri izrednem zasedanju sveta Društva narodov, ki bo med 25. julijem in 4. avgustom. Na dnevnem redu bo italijansko-abesinski spor.

Izjava abesinskega cesarja Čim prestopijo Italijani mejo, začnemo z vojo

London, 18. julija. r. »Times« objavlja izjavo abesinskega cesarja o mednarodnih diplomatskih načrtih za mirno likvidacijo italijansko-abesinskega spora. Cesar Selassije je izjavil, da mu ni še nihče stavil predloga za zgradbo železnice preko abesinskega teritorija, ki bi vezala italijansko Somalijo in Eritrejo. Abesinija bi bila pripravljena odstopiti del ogadenske dežele, toda le, če bi ji kdo odstopil kako luko ob morju, na primer Zeilo, nikoli pa ne bo pristala na to, da bi si kdo na lepem prisvojil kako njeno severno pokrajino. Ob zaključku je odločno poudaril: Čim bodo italijanske čete prestopile naše meje, bomo takoj pričeli z borbo. Kljub temu bomo še nadalje iskali pomoči pri Društvu narodov.

V izjavi, ki jo je dal cesar Selassije tujim novinarjem, se je dotaknil tudi vprašanja suženjstva v Abesiniji in poudaril, da se nikakor ne boji italijanskih groženj, da bo Italija sprožila to vprašanje pri Društvu narodov. Lahko mu bo odgovoriti, da suženjstvo ni omejeno samo na Abesinijo, marveč prekučujejo s sužnji tudi drugod v Afriki, pa celo v Somaliji in Eritreji. Italijani sami so morali priznati to dejstvo, ki je dolgo znano tudi že Društvu narodov.

Neutemeljene pa so po njegovem mnenju težave, ki jih povzročajo nekatere evropske vlade uvozu vojnega materiala v Abesinijo. Stališče teh držav nikakor ni v skladu z mednarodno pogodbo iz leta 1931. Italijani nemoteno koncentrirajo v svojih vzhodnoafriških kolonijah vojsko in veliko količino orožja. Abesinija pa, ki je Italiji enakopravna država, ne bi si smela nabaviti vseh

potrebnih sredstev, ne morda za kako osvojevalno vojno, marveč niti ne za lastno obrambo!...

Italija tudi s tem ni zadovoljna

LONDON, 18. julija. Reuter poroča iz Rima: Glede izjave abesinskega cesarja, da bi bil pripravljen odstopiti pokrajino Ogaden, naglašajo italijanski krogi, da je Mussolini že ministru Edenu dokaj odločno izjavil, da Italija odklanja dele te pokrajine, ker so za kolonizacijo neprimerni. Prav tako pravijo ti uradni krogi, da bi morala Italija odkloniti gradnjo železniške proge skozi Abesinijo radi zveze med Somalijo in Eritrejo, če bi Italija ne dobila uprave nad ozemljem obkraj te železniške proge.

Govor abesinskega vladarja

ADDIS-ABEBA, 18. julija. AA. Danes je cesar Haile Selassie pregledal svojo gardo. Po pregledu je cesar odšel v skupščino, kjer je imel davno pričakovani veliki govor. Okrog skupščine se je zbrala ogromna množica. V Addis-Abebi so se zbrali vsi uglednejši poglavarji plemen.

Cesar je v svojem govoru obtoževal Italijo, da namerava zavzeti Abesinijo in da ne vpoštevja konkretnih dokazov abesinske miroljubnosti. Italija, je dejal cesar, je odgovorila na vse objektivne abesinske predloge z žalitvami in klevetami. Mussolini imenuje Abesinijo barbarstvo in divjaško deželo. Neustavna navaja suženjstvo, ki pa je v Abesiniji dejansko že ukinjeno.

Borili se bomo do zadnje kaplje krvi

Storili smo vse, je nadaljeval cesar Haile Selassie, da bi ohranili mir. Če pa hočemo ostati narod časti, ne moremo sprejeti francoskih predlogov, ki nam priporočajo protektorat Italije. Abesinija se bo do zadnjega moža borila za svojo neodvisnost. Italija razpolaga morda z modernjšim orožjem, vendar se bo abesinski narod boril do zadnje kaplje krvi za cesarja in domovino. Vaš cesar bo z vami v prvih vrstah, ker bo rajši padel, kakor da bi se pomiril z izgubo svobodne domovine.

Huda prometna nesreča v Celju

Huda nesreča se je pripetila v četrtek ob tridesetni na enajsto med hotelom Pošto in poštnim uradom.

Iz Gaberja je pripeljal po Aškerčevi ulici Westernov šofer Viktor Železnik tovorni avtomobil, v katerega se je zaletel s preveliko brzino z motornim kolesom 18 let stari trgovski pomočnik Mirko Lednik iz Čreta. Lednik, ki je že imel nevspešnosti zavoljo prenapetosti vožnje, je z vozilom odbil na avtomobilu kos deske, sam pa je zletel s kolesom na kame-nit hodnik pod nasadi.

Na glavi hudo poškodovanega motorista so spravili z rešilnim vozom v bolnico, kjer dvomijo, da bi okrevale.

Zgube telefonskih naročnikov

Glede na članek, ki je izšel pod tem naslovom v »Slovenec« št. 162 a od 18. julija t. l. razglašala direkcija pošte in telegrafa.

Glede izterjavanja in plačevanja telefonske naročnine ni izdalo prometno ministrstvo nič novega in velja ta način izterjavanja že 10 let. V starem telefonskem pravilniku, ki je veljal do 30. junija t. l. so bila ta določila razglašena v čl. 12, v novem pa so v čl. 47. Razglašena so bila doslej tudi v vsaki uradni izdaji telefonskega imenika. Če izterjevalec pri prvi dostavi ni mogel izterjati naročnine, je izročil naročniku tiskano obvesilo na posebnem obrazcu, na katerem so bila natisnjena določila in roki za plačevanje naročnine. Pribitek 100 Din nj kazni, ampak pristojbina za ponovno vključitev telefona in jo mora plačati vsak privlatni naročnik v državi, ki je zamudil predpisani rok, ne pa samo naročniki v Ljubljani.

Stavka grafičarjev v Mariboru

Maribor, 17. julija.

Danes zjutraj je stopilo v stavko vse grafično delavstvo z izjemo »Ljudske tiskarne«. Povod za stavko je bil, da so nekatere mariborske tiskarne prejele naročila od ljubljanskih tiskarn, katerih pa mariborski stavci niso hoteli izvršiti. Ko pa so prišli danes zjutraj na delo, so tiskarne bile zaprte, in so bili stavci tako izprti. Kmalu nato so solidarno zapustili delo grafičarji še v drugih tiskarnah.

Mariborska dnevnik »Mariborer Zeitung« in »Večernik« sta izšla z veliko zamudo in v skrajnem obsegu.

Dva popotnika zgorela v gospodarskem posloju

Maribor, 18. julija.

Sinoči je v Žepceki cesti pri Ptuju pri posestniku Antonu Oslu nenadoma izbruhnil požar v stanovanjskem in gospodarskem posloju. Pogorelo je vse do tal. Že sinoči sta prišla k posestniku Oslu Antonu dva neznana delavca in prosila za prenočišče. Teh so se danes šele po požaru spomnili. Pri pregledu ruševin skednja, kjer sta popotnika prenočevala, se jim je nudil grozen prizor. Našli so samo še izgorela trupla obeh delavcev. Identiteta se ni dala ugotoviti, ker so enemu zgorele obe nogi in obe roki, drugemu pa glava in prsni kož.

Zagonetno je tudi, da je pričelo goreti istočasno na več krajih in obstoja sum, da je bil ogenj podtaknjen. Orožniki so že aretirali dva osumljenca in jih še zaslišujejo.

Borzna poročila

Blago

Ljubljana, 18. julija. Kornza: franco vagon Bačka postaja 78—80, franco vagon banatska postaja 76—78, činkvančin franco vagon bačka postaja 108—110. Oves: franco vagon slavonska postaja 82—85. Moka: pšenična Og banatska postaja 205—215, pšenična Og bačka postaja 200—210, pšenična 2, bačka postaja 180—190, pšenična 5, bačka postaja 160—170. Otrobi: pšenični franco vagon bačka postaja 100—105.

Devize

Ljubljana, 18. julija. Amsterdam 2962,79—2977,39, Berlin 1751,33—1765,21, Bruselj 733,47—738,54, Curih 1424,22—1431,29, London 214,98—217,03, Newyork 4308,24—4344,55, Pariz 288,07—289,51, Praga 181,19—182,30, Trst 358,06—361,14.

Curih, 18. julija. Beograd 7, Pariz 20,23, London 15,115, Newyork 304,75, Bruselj 51,575, Milan 25,1875, Madrid 41,925, Amsterdam 208,05, Berlin 123,10, Dunaj 58,25, Stockholm 77,95, Oslo 75,95, Kopenhagen 57,50, Praga 12,735, Varšava 57,80, Atene 2,90, Carigrad 2,48, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,67, Buenos Aires 6,81.

Vrednostni papirji

Ljubljana, 18. julija. Invest. pos. 1921 80—81, 7% Bler 77,50—78,50, 8% Bler 67—68, Obv. drž. Hip. banke 1927 73—75, Agr. obv. 1921 45—46, Beglučke obveznice 63—64, Obvez. stab. pos. 1931 78—79.

Zagreb, 18. julija. 7% inv. pos. 80—81, Vojna škoda kasa 369—370, julij, avgust, septem. ber 368—371, 4% agrarne obveznice 45,50—46,50, 7% Bler 67,50—68, 8% 77,50—79,50, 6% beglučke obv. 64 b, Agrarn. priv. banka 228—230—228, Dunaj-Zagreb klir. 873,50—883,50—878,50, Dunaj-Beograd klir. 885—875, Grčija-Zagreb klir. 30,65—31,35—31, Grčija-Beograd klir. 31,35—30,65, Priv. klir. London-Zagreb 233,45—235,50—234,25, Priv. klir. London-Beograd 234,80—232,20, Priv. klir. Madrid-Zagreb 590 b, Priv. klir. Madrid-Beograd 600, Trboveljska 100 b, Sečer Osijek 140 b.

Nazaj k zdravemu jedru!

Prejeli smo:

Po razpadu Avstrije smo Slovenci doživeli celo vrsto idejnih in socialnih pretresljajev. Frontam »liberalcev« in »klerikalcev« se je uprla na eni strani ostro levičarsko gibanje, na drugi strani pa se je z elementarno silo uveljavila nova kmetijska stranka, ki si je pri prvem naskoku osvojila v Sloveniji impozantno postojanko. Ta pojav je bil zdrav plod teplačenja vsega naroda med vojno: naroda, ki je izpregledal svojo moč in se hotel s samostojnim nastopom v politični areni otresti svojega sumljivega varuštva.

Ta pojav ni bil slučajen, kakor ni bil na Hrvaškem slučajen Radičev silni razmah. Bil je izraz sproščanja temeljnih elementov slovenske narodnostne biti. Bilo je to gibanje poklicano, da združi vse slovenske sile v enoto in uvede Slovenijo tako združeno v njeno svojstveni podobi v novo državo in kulturno življenje.

Prava ideologija slovenskega kmetijskega pokreta ni bila nikoli napisana in množice niso sledile kakemu papirnatemu programu, temveč so se vzbudile ob vzgibu narodne duše, izoblikovane v tisočletnem zgodovinskem razvoju. Tajinstven spomin je vodil dušo našega naroda nazaj v ono dobo, ko je kmet ustoličeval v svoji svobodni, kmetijski državi svoje vladarje, pa zopet v temo fevdalne dobe in skozi njo k svetlemu pojavu kmetijskih uporov, v katerih so padali tisočeri sinovi tega naroda, boreč se za svobodo zoper tujerodne fevdalne gospodarje, ki pa so bili deležni vsestranske podpore tedaj še redkih inteligentov slovenskega porekla. Materialno fevdalstvo je kasneje sicer propadlo, ostalo pa je duševno fevdalstvo vse do današnjega dne, negovano od izvestnega dela naše inteligence. Pa zopet razvoj liberalno-kapitalistične dobe, ko so se sinovi našega naroda zaradi socialnih razmer moralno izročiti na milost in nemilost izkoriščanju nove gospode. Tudi ta doba je našla glasnike in zagovornike v naši inteligenci in tako sta nastala oba klasična tabora naše gospode, klerikalni in liberalni tabor, oba tuja naši osnovni narodni biti. Dočim je na Hrvaškem globok duh Stefana Radića oblikoval sorodne vzgibe narodne duše v novo, ves hrvaški narodni element obsegajočo obliko političnega gibanja, se je pri nas marsikaj grešilo. Slovenci nismo imeli voditelja z enako širokim in globokim pogledom, ki bi bil neizprosno sledil spoznanju, da je slovenski narod narod kmetov ter bi se bil skrbno izogibal stikov z gospodo enega kakor drugega tabora. Doživeli smo kompromise, ki so se brez izjeme izoblikovali v nesrečo za kmetijske množice in za slovensko kmetijsko gibanje. Od tod tedaj silni odpor proti raznim simbiozom, od tod zlasti v zadnjem času odpor mlajše, ljudsko usmerjene inteligence proti zadnjemu skrupulalnemu kompromisarske politike, proti stranki JNS.

Povsem razumljivo je, da elementarni pojav gibanja slovenskih kmetijskih množic po prevratu ni ostal neopažen pri naši inteligenci. Tudi to je razumljivo, da je liberalni tabor kaj hitro pograbil priliko in skušal to gibanje predstaviti svetu kot nekako liberalno gibanje. Žal se je to napačno predstavljanje precej posrečilo, seveda v škodo gibanja samega. Mlajša inteligenca, ki je doraščala s tem gibanjem, pa se je dosledno borila proti poizkusom liberalne gospode, da bi vpregla slovenski kmetijski pokret v svoj voz. Zlasti skupina iz akademskega kluba »Njiva« in drugih mladinskih organizacij se je dosledno borila proti takim in enakim pojavom. Spremljale so jo simpatije poštene slovenske javnosti.

Ko zasledujemo v zadnjih časih izredno ostro razračunavanje med »Jutrovo« skupino in ono inteligenco, ki je imela pogum, da se je uprla gospodstvu te skupine, moramo imeti pred očmi, da pomeni odpor te inteligence zmago spoznanja, da v slovenskem narodu ni prostora za liberalno-kapitalistične ekscese, kakor ga ne more biti trajno za nadvlado kulturnega fevdalizma. Čim pa smo se odločili, da se vrnemo k osnovam naše narodnostne biti, nam ne more biti žal za razne »napredne« fronte in podobne tvorbe te gospode. Nasprotno, mlajša, kmetijsko usmerjena inteligenca smatra razbitje takih tvorb za pozitivno dejanje, ker so s tem porušene nevarne

utrdbe, ki so ovirale pot k ciljem slovenskega kmetijskega narodnega gibanja. »Herostratstvo«, kakor imenuje seveda »Jutro«, uničenje trhljih idolov njegovih očetov, je delo te mlade, tvorne inteligence in gospodje okoli »Jutra« nam lahko vernjejo, da je ta mlada kulturno-tvorna inteligenca, ki se je spravila nad gnile malike, za katerimi žaluje »Jutro«, ponosna na svoje delo in uspeh. Da je njeno prizadevanje uspešno, potrjuje »Jutro« samo. Vsak pes začvi, če mu stopiš na rep.

Nova država — Jugoslavija, njena ureditev, položaj njenih narodov, napram državnim skupnosti, medsebojni odnos narodov in medsebojni odnosi raznih stanov, vse to so bila vprašanja, s katerimi se je slovensko kmetijsko gibanje z vso intenzivnostjo bavilo. Široke mase so dosledno nagibale k temu, da se zavzame do vprašanja ureditve države podobno stališče, kakor ga je zavzel hrvaški kmetijski pokret. Žal, spočetka ni prišlo do ožjega sodelovanja s hrvaško radičevsko skupino, ko pa je po 1. 1925. do takega sodelovanja prišlo, so to sodelovanje okužili elementi bivše Samostojne demokratske stranke, ki so nedavno poprej nastopali kot najhujši centralisti in sovražniki tako hrvaštva, kakor tudi slovenstva. Radi teh elementov je ostal del mlajše inteligence ob strani, in sicer potem, ko je ta mlajša inteligenca dala prvotno inicijativo za sodelovanje s Hrvatji. Povsem upravičeno je sumila v odkritosrčnost teh elementov in da je imela prav, je pokazalo njh obnašanje v času po 6. jan. 1929.

Mlajša kmetijska usmerjena inteligenca, ki je izšla iz vrst »Njive« in drugih mladinskih organizacij, si je vztrajno prizadevala, vzdržati stik z naziranjem širokih kmetijsko-narodnih plasti o ureditvi države, tako v narodnostno-kakor tudi v socialno-političnem pogledu. Z vsem spoštovanjem je vedno priznavala kulturne in narodnostne posebnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov, nastale v toku

zgodovine, in je pravilno smatrala, da predstavljajo baš te posebnosti osnovne kamne naše skupne državne bodočnosti. Izhajajoč iz kmetijskega pokreta je seveda vztrajala na zahtevi, da vladaj v državi po številu najmočnejši in glede kulturnotvornosti prvi in temeljni ter za vse drugo pogojni kmetijski stan. Boreč se proti centralističnim tendencam, je ta mladina vedno poudarjala protinaravnost nasilnega, mehaničnega zedinjevanja, in sicer ne samo radi kulturnih posebnosti, temveč tudi radi raznolikosti kmetijsko-gospodarskega izživeljanja posameznih pokrajin v državi. Zavedala se je in se zaveda, da nastane nujno nasprotje v gospodarskem življenju pokrajin, ako se ne posveča tem posebnostim potrebne pažnje. Taka pažnja pa je izključena v centralističnem ustroju, kar smo dovolj težko občutili.

Samoumevno je ta sloj naše inteligence iskal stike na jugu države in našel je dovolj razumevanja tako med Hrvatji, kakor tudi med srbsko zemljedelsko mladino. Da je slednja v načelu sprejela zahtevo po decentralizaciji države, kakor je v skladu z željami Slovencev in Hrvatov, je v precejšnji meri tudi zasluga naših prizadevanj.

V najnovejšem času čujemo precej o poizkusih nekaterih Slovencev, organizirati nekake podružnice Hrvatske seljačke stranke v Sloveniji. Ti poizkusi so skrajno nezdružljivi, kajti noben posamezen Slovenec nima pravice sklepati kakršnekoli dogovora s predstavniki hrvaškega naroda. To pravico ima samo organizirano narodno gibanje, ki bo znalo čuvati slovenske interese do zadnje točke in ki bo izšlo iz idejnih tokov, kakor sem jih skušal orisati. Vsi poizkusi posameznikov so podvigi konjunkturalnih viteзов, ki jih moramo onemogočiti. Moramo pa opozoriti našo javnost tudi na te ljudi, da se njih delo ne zaje v naše telo, kajti uporabljajo vsa sredstva, da bi svojo koritarsko politiko uveljavili.

Stante Jernej, Celje.

Pojasnilo delavstva Stavka delavstva na Jesenicah in na Javorniku

Vrhovni medstrokovni odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov vseh delavskih organizacij pri podjetju Krauske industrijske družbe, in ki vodi zdaj medno gibanje na Jesenicah in Javorniku, sporoča vsej javnosti o razlogih stavke in položaju na Jesenicah sledeče:

Po dolgi, skoro trimesečni borbi, je delavstvo lanske pomladi sklenilo s KID kolektivno pogodbo, ki naj bi urejala delovno razmerje med njo in delavstvom. Pogodba je šla celo v tisk in dogovorjen je bil tudi način, kako naj se urejajo vsi nesporazumi v posameznih določilih te pogodbe, kakor tudi vse izpopolnitve in dodatki k pogodbi. Toda kršitve pogodbe od strani tovarne so se kar naprej množile, zlasti letos. Zastopniki podjetja so v začetku sprejemali delavske in organizacijske zaupnike na intervencije, letos pa so kar vedno bolj za te intervencije odklanjali, se jim izogibali ali so celo nekateri merodajni faktorji sploh prezirali delavske zakonito izvoljene zaupnike, kakor tudi zaupnike posameznih strokovnih organizacij. Vse, tudi pisane intervencije niso pomagale in napetost je rasla od meseca do meseca, zlasti, ker so se kršitve kolektivne pogodbe vedno bolj množile. Tudi protesti na inspekcijo dela in vse druge odločilne oblasti so bile brezuspešne. Posebno so bile številne kršitve na Javorniku. Delavstvo je zaradi tega bilo prisiljeno prijeti za svoje zadnje orožje in je tako stopilo v tovarni na Javorniku v petek dne 12. t. m. v stavko. Delavstvo vseh treh izmen je ostalo v tovarni, delavske žene pa so prevzele strožo pred tovarno. Na prvem razgovoru z zastopniki podjetja, ki se je vršil v petek zvečer, je priznal zastopnik podjetja, da kršitev pogodbe od strani podjetja obstoja. Tu je bil določen tudi kraj za razpravo, in sicer nevarna tla šole na Javorniku. Delavstvo je postavilo 18 točk za razpravo, ki jih lahko razdelimo v sledeče skupine: priznanje delavskih zaupnikov in organizacij; sprejem delovnega reda in ureditev zaščitnih in zdravstvenih naprav v obratih; odstranitev onih primerov, ki jih je podjetje zagrešilo s kršitvijo kolektivne pogodbe in povrnitev škode delavcem; obravnava o številnih predlogih, ki jih je delavstvo stavilo v smislu člena 15 kolektivne pogodbe kot dopolnitev in dodatek že pred več meseci in o čemur podjetje proti predpisom pogodbe ni hotelo razpravljati in končno ureditev posledic stavke. Zastopniki podjetja so se stalno odmikali rešitvi jedra stvari in so odklanjali nadaljevanje oz. podrobnejše razprave, kakor tudi udeležbo tozadevnih obratnih ravnanj pri pogajanjih. Tudi so povdarjali, da bodo podrobnejše razpravljali šele, ko bo obratovanje spet v polnem teku. Delavski zastopniki so uvideli, da zastopniki podjetja nimajo resne volje, da bi spor čimprej likvi-

diral, ter da nameravajo stvar samo zavleči, in so po pogajanjih, ki so se vršila v soboto in ponedeljek, v ponedeljek pozno zvečer zapustili razpravo. Stavke pred rešitvijo najvažnejših vprašanj na noben način niso mogli ustaviti.

Delavstvo na Savi je vseskozi sledilo s simpatijami borbi javniškega delavstva, ker je bilo, kakor omenjamo že zgoraj, prav tako prizadeto. Ko pa so se pripetili še nekateri slučaj, kakor jih naštevamo spodaj, je ustavilo tudi ono v ponedeljek ob 2. uri pop. delo in se pridružilo javniškemu delavstvu. Ze v ponedeljek zjutraj je bil zabranjen vstop delavcem, ki so bili prejšnji teden posojeni v delo na Javorniku, vstop v savsko tovarno. Popoldan pred 2. uro popoldan so pa prišle delavske žene pred vhod v savsko tovarno, toda tu so jih že pričakali orožniki, ki so jih začeli naganjati nazaj. Ze pred 2. uro je zasedlo orožništvo vse dohode k tovarni na Savi in je zavračalo delavstvo, ki je hitelo na delo ob 2. uri pop. Po teh dogodkih se je delavstvo prve izmene odločilo, da tovarne ne zapusti, ker ni imelo nikakega jantstva, da bo pripuščen prihajajoč dne na delo v tovarno. Njih odločitev je še posebno utrdila tudi postopanje orožnikov z delavskimi ženami, ki so jim po 2. uri, ko mož oz. svojcev ni bilo domov iz tovarne, prinesle kosila. To je prisililo tudi tretjo izmeno, da se je zvečer pridružila prvi in drugi.

HINKO SEVAR

ANTIKVARIAT * KNJIGARNE
LJUBLJANA * STARI TRG 34 * NASPROTI ST. JAKOBSE ŠOLA
PRODAJA IN KUPUJE
KNJIGE V VSEH JEZIKIH NAJUGODNEJE!

Tako počiva delo na Savi in Javorniku popolnoma. V obratih vladata red in disciplina. Delavstvo je vedno in čilo in ima polno zaposlanje v pravičnosti in pravilnosti svojih zahtev. V tovarni je postavilo svoje stavkovne straže, ki skrbijo za red in mir. Vsa javnost je solidarna z delavstvom in so jeseniški in javniški pridobitni sloji v javen dokaz svoje solidarnosti z delavstvom celo proglasili za danes popoldne šesturno solidarnostno stavko in sklicali za četrtek ob 10. uri dopoldne javno protestno zborovanje.

Pribiti je treba tudi dejstvo, da je nastalo in nastaja mnogo sporov med delavstvom in tovarno tudi zaradi tega, ker je večina obratnih ravnanj tujcev, ki so neveščki našega slovenskega jezika, ter tako ne tolmačijo pravilno niti zakonov, niti kolektivne pogodbe, ki so pisane v slovenščini.

Na komunike podjetja, ki ga je objavil današnji »Slov. Narod«, pripominjamo: Zahteve delavstva so bile znane podjetju

že nekaj mesecev in se podjetje nanje ni oziralo. Dejstvo je, da podjetje v nekaterih oddelkih delavstvo ni hotelo plačevati po kolektivni pogodbi nego nižje in je s tem dejansko kar brez razprave zniževalo dogovorjene mezde. Kakor smo omenili zgoraj, delavstvo ni hotelo ničesar drugega kakor vpoštevanje kolektivne pogodbe po obstoječih in neizpremenjenih določilih ter izpopolnitev pogodbe po določilih njenega čl. 15. Mezde, ki jih ima delavstvo, si je priborilo s težkimi žrtvami in so za težko delo, ki ga delavstvo vrši, vsaj primerne, če ne morda prenizke. Starostno zavarovanje ima delavstvo po v velikih bojih izbojevanem zakonu o bratovskih skladnicah in ni to zavarovanje nobena posebna zasluga podjetja KID, kakor bi to morda kdo sklepal po poročilu podjetja. Energično odklanjamo očitek hujšakačev med nami, ker stoji delavstvo kakor en mož za svojimi izbranimi zaupniki. Vse delavstvo KID je delavljino, vendar zahteva predvsem spoštovanje zakonov, kakor tudi obstoječih medsebojnih dogovorov s podjetjem.

Glede na razne neresnične in nasprotujoče si govorice in poročila o položaju na Jesenicah, opozarjamo vso javnost, naj ne naseda kakršnimkoli poročilom, ker bo podpisani Vrhovni medstrokovni odbor po potrebi in natančno obveščal javnost o stanju borbe na Jesenicah. Vrhovni medstrokovni odbor.

Jesenice, dne 16. julija 1935.

To poročilo je bilo poslano »Slovenec«, »Jutro«, »Slov. Narod«, »Glasu naroda«, »Del. Politiku«, »Del. pravici«, »Delu«, »Ljudski pravici« in »Pohodu«.

Dr. Dragotin Treo na zadnji poti

Včeraj ob 5. popoldne smo spremlili zemiske ostanke tega odličnega moža k večnemu počitku. Došli so predstavniki raznih korporacij, tako tudi Odvetniške zbornice in Notarske zbornice s predsednikom, Zbornice za TOI s predsednikom Jelačinom in dr. Plessom, Treotov koncipient v Gorici, sedanji ban dr. P. senator dr. Gregorin, župan dr. A. nikar, posl. Komau itd. ter lepo število osebnih znancev.

Sprevod je otvorila četa Ljubljanskega Sokola s br. dr. Muratkom in br. Kajzelom na čelu, prapor kralja Aleksandra ter prapora goriskega in postojnskega Sokola.

Za krsto so korakali tužni svojci: hči Vida s soprogom dr. Franom Novakom, ministrom na razpoloženju, sin Boris s soprogo, sestra vdova Višnikarjeva, nečakinja ga. Preslova roj. Lukanova itd. Iz Sežane je prišel brat pokojne soproge g. L. Mahorčič. — Do groba je spremljalo pokojnika večje število avtomobilov.

Ob odprtem grobu je spregovoril br. Kajzel gniljivo slovo zvestemu bratu dr. Treotu, naglašujoč, da je pokojnik takoj po dovršitvi študij prišel v vrste Ljubljanskega Sokola, od tu je odšel v Postojno, kjer je postal starosta, enako pozneje v Gorici, a ko se je po vojni vrnil zopet v Ljubljano, je bila prva njegova pot v sokolsko telovadnico. Zato se Sokol danes s tugo poslavlja od tako zvestega brata.

Dr. Dragotin Treo je našel poslednje zavetišče grobu svoje odlične žene Mici Mahorčičeve, ki je umrla točno pred 14 leti.

Naj počiva v miru dični narodni delavec!

Vali Smerkoljeva med nastopom odšla z odra.

Sibenik, 16. julija.

Minulo nedeljo je imel del članov naše operete po šestdnevem gostovanju v Splitu poslovilno predstavo. Prej pa so morali naši igralci dodati še posebno popoldansko predstavo. Ob poslovilni predstavi jih je navdušeno občinstvo obsipalo s cvetjem.

V ponedeljek so imeli prvo predstavo v Sibeniku. Kakor pa je bil orkester v Splitu dober, tako je bil v Sibeniku slab. Kljub strahotnemu orkestru pa je naš prvi komik g. Bojan Peček vztrajal in odpel ter odplesal svoje točke do konca. Gdčna Vali Smerkoljeva pa pri svoji najboljši točki radi orkestra ni mogla več dalje in je sredi nastopa odšla z odra. Občinstvo pa, ki je uvidelo krivdo orkestra, jo je z aplavzom priklicalo nazaj, da je nato sklenila svoj nastop.

Tako je tudi ta mala senzacija postala za naše postrtovalne igralce uspešna zmaga.

Sokolstvo

Zlet Ameriške COS v Klevelandu koncem junija je uspel v vsakem oziru. Tekem se je udeležilo 600 članov in 597 članic, skupno 167 vrst z 1197 posamezniki. Pri prostih vajah na zletišču je nastopilo 500 članov, 610 članic, 222 naraščajnikov, 253 naraščajnic, 150 moške in 229 ženske dece.

Tudi Francozi se pripravljajo za olimpijado. Pri tekmah francoskih gimnazistov v Sete so bili doseženi ti-le uspehi: proste vaje: Aubry, Solbach, Walther, drog: Becker, Walther, Auger, bradlja: Walther, Becker, Masset, krog: Rousseau, Walther, Faure, konj z ročaji: Rousseau, Becker, Faure, skok čez konja: Faure, Walther, Berbert. Mnoga imena so znana tudi našim Sokolom iz prejšnjih mednarodnih tekem.

Dnevni dogodki

× Javna borza dela v Ljubljani išče 1 krojača, 2 tesarja, 1 škrobnikarja in 90 navadnih delavcev.

× Upravnik zagrebskega gledališča g. Konjović, zaradi katerega je nastala zagrebska gledališka afera, bo, kakor poročajo, le iznemen. Zadevo ima v rokah sedaj minister za prosveto Stošević, ki je zahteval razjasnitev položaja in čimprejšnjo rešitev spora med zagrebskimi igralci in upravnikom. Zanimivo je, da so Zagrebčani ustanovili poseben odbor za rešitev zagrebskega gledališča.

× Ustanovitelj židovske legije v Jugoslaviji. Vladimir Zabolinski, predsednik Unije cionistov-revizionistov in iniciator za ustanovitev nove svetovne cionistične organizacije, bo posejil v začetku avgusta našo državo. Med svetovno vojno je organiziral v okviru angleške armade židovsko legijo, ki se je borila za osvoboditev Palestine od Turkov. Letos je Zabolinski prepotoval skoro vso Ameriko, sedaj se mudi v Srednji Evropi. V Novem Sadu bo imel 6. avgusta, v Zagrebu pa 7. avgusta predavanje.

× Beračica s hranilno knjižico. Policija v Zagrebu je prejela beračico Marijo Mitčevico iz Bukovec, pri kateri so našli vložno knjižico za Din 25.000.—, sama pa je priznala, da ima še zemljišče, ki si ga je kupila z naberačnim denarjem.

× Poneveril občinski denar. Pred okrožnim sodiščem v Sremski Mitrovici se je zagovarjal zaradi poneverbe občinskega denarja blagajnik iz Sremske Kamenice 35 letni Zdenko Zdenkić. Zagovarjati se je moral za 38 kaznivih dejanj. V 10 mesecih je poneveril 77.890 Din občinskega denarja. Mali senat ga je obsodil na 2 leti in 7 mesecev robije in na 4 leta izgube častnih državljanških pravic.

× Novi Sad dobi dve gledališči. Kralj. banska uprava Dunavske banovine je podpisala odlok, s katerim se odobri podpora 50.000 Din za banovinsko gledališče in Din 25.000 mesečno za Srbsko narodno gledališče.

× Velik uspeh karlovske »Zore« v Bruslju. Karlovska »Zora« je priredila te dni v veliki dvorani bruselske razstave koncert, ki je dočela uspel. Belgijski listi zelo laskavo pišejo o nastopu pevcev in njegovem pevovodji g. Meishu.

× Ustanovi se zveza za cerkveno glasbo. V Zagrebu nameravajo ustanoviti zvezo za katoliško cerkveno glasbo, v kateri bo večanjnih okoli 3000 cerkvenih pevskih zborov. Zveza bo ustanovljena v Zagrebu ob priliki proslave 1.050 letnice smrti sv. Metoda. V zvezi bo organiziranih nad 50.000 članov.

× Proračun splitske bolnišnice je vsako leto manjši, število bolnikov pa vsako leto raste. Uprava bolnišnice je zato v velikih skrbeh, kako bo mogla še nadalje vzdržati. Iz bolnišnične proračuna je razvidno, da dolgujejo občine bolnišnici nad 7 milijonov dinarjev, nekaj stotisočev dinarjev pa plačilazmožni bolniki. Minister za socialno politiko je sedaj v dvanajstih odobril potreben kredit za zgradbo novih poslopij.

× Z obna je padel. Manžur Peter, 2 letni sinček d. ... iz Litije je včeraj padel tako nesrečno iz okna, da je dobil težje notranje poškodbe. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

× Koturaški Savez podzveza Ljubljana obvešča vse klube, da se vrši v nedeljo, 21. julija, prvenstvo ravske banovine; za prvo razredne vozače na progi Ljubljana—Maribor s startom točno ob 6. uri pri km 1 pred cerkvijo sv. Cirila in Metoda na Tyrševi cesti v Ljubljani in ciljem v Mariboru pri km 134; za juniorje na progi Celje—Maribor s startom točno ob 8. uri v Celju pri km 71.090 in ciljem v Mariboru pri km 134. Za to važno prvenstvo so razpisana krasna darila, katere sta razpisala ljubljanski in mariborski podsavez. V petek 19. t. m. se vrši redna odborova seja v lokalni gostilni pri »Amerikancu« in se pozivajo vsi funkcionarji posameznih klubov, da se seje polnoštevilno udeležijo. Vse potrebne informacije se dobe pri tajniku podsaveza g. Gregorcu.

× Izletniški vlak. V noči od 20. na 21. julija 1935 se bo ob 0. uri 12 minut odpeljal iz Zagreba gl. kol. posebni izletniški vlak za Sušak, ki se bo s Sušaka vrnil 21. julija 1935 ob 20.40 ter bo došel v Zagreb 22. jul. 1935 ob 2. uri 30 minut. Znižana vozna cena za vožnjo s tem vlakom znaša za eno osebo za tja in nazaj: za relacijo Zagreb—Sušak v II. r. Din 69, v III. r. Din 46, za relacijo Karlovac—Sušak v II. r. Din 54, v III. r. Din 36. Potniki z vseh postaj ljubljanske direkcije, ki želijo potovati s tem vlakom, uživajo za vožnjo od svoje vstopne postaje do priključne postaje Zagreba gl. kol. ali Karlovca 50% popusta od normalne vozne cene. Natančnej informacije glede voznega reda in formalnosti, tičočih se uporabe 50%-nega popusta za vožnjo do priključne postaje, morejo potniki dobiti pri potniških blagajnah žel. postaj.

× Za revizijo socialne zakonodaje. Predsedstvo glavnega državnega saveza obrtniških združenj kraljevine Jugoslavije je poslalo ministru za socialno politiko in narodno zdravje vlogo, v kateri zahteva revizijo socialne zakonodaje. Predsedstvo saveza poudarja posebej, da obrtniški krogi načelno niso proti zakonom, ki urejajo socialne odnose med delodajalci in delavci, a zavzemajo stališče, da se mora socialna zakonodaja posebno danes prilagoditi gospodarskim razmeram.

× »Službeni list« prinaša v svojem 57. kosu z dne 17. julija: Imenovanje namestnika predsednika mojstrskih izpraševalnih komisij v Celju. Objave banske uprave o pobiranju občinskih davšnin v občini Cankova, Dobje. Mojstrana in Pilštani ter Pravilnik o pobiranju gradbenih taks v mestni obč. Jesenice. V »Prilogi« je razglas o prvi pisni ponudbeni licitaciji za obnovo fasade in druga vzdrževalna dela na poslopju univerze kralja Aleksandra v Ljubljani. Razpisana je licitacija za centralno ogrevalno napravo v javni bolnici v Celju ter celokupna gradbena in ostala obrtniška dela in dobave za gradnjo planin-

skega doma pod Tovstom nad Celjem. Razpisano je mesto zdravnika za fizikalno zdravljenje (elektroterapijo) pri centralni ambulanti v Ljubljani. V zadružni register sta se vpisali dve mlekarji zadrugi, pri Devici Mariji v Polju in v Mošnjah.

× Znižana vožnja za vpokoje. S posebno odredbo je bil spremenjen pravilnik 143/34 o znižani železniški vožnji, tako da se prizna vpokojem in njihovim rodbinam ali vdovam pravica do 24 kratnega potovanja na leto po režijski ceni. Železniške direkcije bodo izdale osebam, ki prihajajo v poštev še po en blok 12 letnih železniških vozniških taks.

× Sprejem v železniški dijaški dom. Kakor lani bo uprava Udruženja jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev v Subotici sprejela tudi letos v svoj železniški dijaški dom v Novem Sadu 70 gojencev. Med njimi sme biti največ deset deklic.

Ljubljana

Dnevna pratika

Petek, 19. julija. Katoličani: Vinko Pavel, pravoslavni: 6. julija. Sisoje.

DEŽURNE LEKARNE

Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič, Tržaška cesta 12.

* Deklica pod motornim kolesom. Včeraj okrog pol 12. se je igrala pred hišo v Zg. Šiški 5 letna Marija, hčerka posestnika Jakoba Kosanca. Po cesti je privozil neznan motociklist in jo podrl. Deklica je hudo poškodovana na glavi in si je najbrže tudi pretresla možgane. Z reševalnim avtomobilom so jo odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

* Poklonitev pred Cankarjevim spomenikom. V nedeljo 21. t. m. ob 7.30 se odpeljemo z glavnega kolodvora na Vrhniko, kjer se poklonimo pred Cankarjevim spomenikom. Popoldne bo pa narodnoobrambni sestanek pri razglednem stolpu na Planini nad Vrhniko. Povratek ob 9.11 zvečer. Pridite! — Organizatorno-propagandni odsek S. j. c. u. Gradim, štedim kupim.

* Iz policijske torbe. Prodajalki Karba Mirosłavi, uslužbeni pri trždi Javornik v Wolfovi ulici, je neznan znikav odnesel iz nezaklenjene garderobe ročno torbico z različnimi predmeti v vrednosti 70 Din in denarnico s 150 Din gotovine. — Macarolu Francu, soblikarju, stanujočemu na Gasilski c. v baraki pa je neznan odnesel iz suknjiča denarnico z 200 Din. Tatvine je osumljen nek 26 letni mladenič, majhne postave, oblečen v temno obleko s svetlimi črtami in črnim klubom. Oba zasleduje policija.

* Informativni sestanek »ORJUNAO«. Pripravljalni odbor za okraj Bežigrad, ima informativni sestanek v soboto 20. t. m. ob 20.30 v gostilni Rebec, Tyrševa cesta (nasproti topniške vojašnice); članstvo in javnost vabljeni.

Maribor

× Noča lekarniška služba. V petek zvečer imata nočno lekarniško službo Königova lekarna na Aleksandrovi cesti in Maverjeva lekarna v Gosposki ulici.

× Egipčani pridejo. Tujsko prometna zveza (Putnik) nam sporoča: 26. t. m. prispe 12 avtomobilov egipčanskega avtokluba, ki se nahaja na veliki evropski turneji, v Maribor. Med udeleženci te vožnje so večinoma osebnosti iz najvišjih egipčanskih krogov, med njimi Kr. Vis. Princ Abdel Moneim in ekscelenc Mohamed Taher Paché, predsednik avtokluba. Tujsko prometna zveza bo razdelila izletnikom prospekte Maribora, v slučaju daljšega bivanja v našem mestu, pa bo razkazala visokim gostom znamenitosti Maribora.

× Proti pijančevanju. Da se prepreči pijančevanje in izgrede vojaških nabornikov ob priliki rednih naborov, odreja policijska uprava, da se v dneh od 24. do 27. julija 1935 ter od dne 29. julija do 1. avgusta 1935 vojaškim obveznikom v Mariboru ne sme točiti in prodajati alkoholnih pijač.

× Prvo obletnico smrti generala Maistra bodo mariborska nacionalna društva počastila na slovesen način. 26. t. m. zvečer bodo vsa društva pobitela na grob velikega junaka, naslednji dan pa bo v mariborski stolnici maša zadušnica.

× Mestno kopališče zaprto. Zaradi snazjenja parnega kotla bo mestno kopališče od 21. do 31. t. m. zaprto.

Celje

× Umrl je v četrtek dopoldne v svojem stanovanju na Kralja Petra cesti lastnik tovarne kisa g. Viktor Sch w a b. Pokojnik je dosegel 81 let. Bil je mož poštenjak starega kova, ki se ni nikoli politično zagrizeno proti nam udeleževal. Zalujočim sožalje!

× Za povzdigo trgovine. Pred moderno urejeno trgovino manufaktur znane trdke Valentin Hladin zdaj pa zdaj obstane nagli korak pasanta, ki se radovedno ozre v črno zastrte velike izložbe brez luči, kjer smo še pred dnevi videli okusno razporejeno robo vsake vrste, sedaj pa že nekaj dni ničesar drugega ni, kakor skrivnostne temne zavese. Radovednežu povejo, da se za njimi skriva umetnik, absolvent tečaja za reklamo in izložbeno umetnost v Nemčiji, ki ureja nove vzorce na nov način, da se bo vse čudilo lepoti blaga in solidnosti cen.

× Nezgode. Na cesti med Vojnikom in Celjem je padel s kolesa dimnikarski poslovođa, 38 let stari Metod Kroflič, ter si je razbil glavo in strl levo ključnico. — Senegačnik Alojz, 49 let stari dninar iz Locke, je padel v Trnovljah z lestvice, ko je spravljal seno. Zlomil si je desno nogo pod kolenom. Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

Gledališče v umobolnici

Ljubljana, 18. julija.

V sredo zvečer pa so uslužbenci in uslužbenke v bolnici za duševno bolne na Poljanskem nasipu, menda prvič kar obstoji bolnica, priredili zanimivo gledališko predstavo: uprizarili so namreč Molièrove Scapinove zvijače, komedijo v 3. dejanjih, v čast bolniškemu zdravniku g. dr. M. Hribarju.

Pri predstavi je bil navzoč dr. Alfred Šerko kot šef oddelka, sestre, uslužbenci in uslužbenke ter precej bolnikov. Zlasti med bolniki je predstava vzbudila nepopisno veselje, ki je bilo v njihovem duševnem življenju kakor velik praznik in pravo razvedrilo. Vsi, ki so predstavo videli, so bili navdušeni. Povabilu igralcev se je z iskrenim veseljem odzval tudi g. Bratko Kreft, ki jim je s popolnim razumevanjem priskočil na pomoč.

Kot prvo točko sporeda je Pevski zbor uslužbenecv in uslužbenk lepo za-

pel »Zadoni nam, zadoni«, eden izmed uslužbenecv pa je voščil g. dr. M. Hribarju za god. Mnogo pozornosti pa je vzbudil pozdrav bolnika, ko je stopil na oder in v imenu bolnikov želel dr. Hribarju vse najboljše. Njegov nastop je bil nekoliko neroden, zato je pa vzbudil toliko več ginjenosti pri prisotnih. Pevski zbor je zapel tudi »Venček narodnih pesmic«.

Predstava sama je zelo lepo uspela in so bili vsi kar navdušeni zanj, posebno pa bolniki.

Lepo, intimno proslavo je nato prisrčno zaključil Pevski zbor s »Slovansko pesmijo« St. Premrla. Vsa proslava je dokazala, kako silno moč ima gledališče in kako velikega vzgojnega pomena je prav za duševno bolne. Videti je bilo, kako jih je predstava razgibala v njih apatičnosti in brez dvoma dobro vplivala na njih bolno psiho.

Hajdinja pri Ptuj v plamenih

Maribor, 18. julija.

Danes dopoldne okoli 11. ure je na še nepojasnjen način pričelo goreti gospodarsko poslopje nekoga posestnika v Hajdinji pri Ptuj. Razbesneli element se je z veliko naglico začel širiti. Zajel je še več drugih poslopij. Ob uri, ko nam to poročajo, je zgorelo že šest stanovanjskih in gospodarskih poslopij do tal. So to poslopja posestnikov Mihaela Županica, Marije Župančičeve, Josipa Rozmana, Stefana Rozmana, Julijane Mustafe in Marije Lasičeve.

Na kraj ogromnega požara so prišli in še hite gasilci iz vseh krajev

Maribora. Zbralo se jih je že okoli 15 gasilskih čet. Pri gašenju pomagajo domačini in sosede iz drugih vasi, najbrže pa bo pozvano tudi vojaštvo na pomoč. V Hajdinji vlada med prebivalstvom velika panika. Ljudje so kot brez glave in v veliki naglici vodijo iz hlevov živino in praznijo stanovanja. Med prasketanjem ognja in rušenjem objektov neumorno pojejo motorne brizgalne. Ženske in otroci joka in kriče. Gašenje je otežkočeno, ker je nevarnost, da bo zmanjkalo vode. Že po sedanji škodi je jasno, da bo presegala milijone dinarjev.

Umorila dete in ga pokopala

Maribor, 17. julija.

V Desternici pri Sv. Urbanu v okolici Ptuja je služila 24 letna dekla Angela H. pri nekem tamkajšnjem posestniku. Že lani se je seznanila s posestniškim sinom Markom G., kar ni ostalo brez posledic.

Sosede so že maja meseca tega leta opazili, da Angela ni več nosna, nihče pa ni vedel, kako in kaj je z novorojenim otrokom. Razširile so se govorice, da ga je spravila s sveta. Opozorjeni orožniki so Angelo zaslišali. Po daljšem oklevanju je priznala, da je koncem maja rodila deklico, ki pa da je živila le kake četrt ure. Novorojeno dete je zavila v časopisni papir in ga pustila ležati pri postelji. Po dveh dneh je otroka, ki je bil mrtev, spravila v košarico. Neke temne noči se je podala na pokopališče pri Sv. Urbanu in zagrebala košarico z otrokom v očetov grob.

Preiskava se je takoj prepričala o resničnosti Angeline izpovedi. Izkopali so grob njenega očeta in res našli nekaj decimetrov globoko košarico, v kateri je bilo že razpadlo trupelce novorojenčka. Obstaja sum, da je Angela dete takoj po rojstvu zadavila, da bi prikrla posledice svoje ljubezni.

Vič pri Ljubljani

Popis. Z današnjim dnem se prične v tukajšnji občini po čl. 7 in 8 zakona o namestitvi vojske in mornarice popis vseh stanovanjskih prostorov in drugih gospodarskih objektov. Prosimo občane, da dajo popisovalcem vse potrebne podatke. — Uprava občine Vič.

Stev. 689/1935.

Gradnja planinskega doma pod Tovstom.

RAZPIS

Mesno poglavarstvo v Celju razpisuje celokupna gradbena in ostala obrtniška dela in dobave za gradnjo planinskega doma pod Tovstom nad Celjem.

Ofertni pripomčki z načrtom se dobe od 18. julija dalje med uradnimi urami na mestnem poglavarstvu v Celju v sobi štev. 21.

Pravilno kolkovane ponudbe za celokupna dela je vložiti v zapečatenem ovoju z napisom »Ponudba za gradnjo planinskega doma pod Tovstom« najkasneje do 30. (tridesetega) julija 1935 do 12. ure v vložišču mestnega poglavarstva v Celju.

Mestno poglavarstvo Celje.

dne 13. julija 1935.

Predsednik:

Dr. Goričan s. r.

Ptuj

Osebnost. Upravitelj javne bolnišnice in banovinske hiralnice v Ptuj g. Milan Florjancić je napredoval v šesto položajno skupino. Čestitamo!

Kolesar smrtno poškodoval 79 letno ženo. Pretekli četrtek je B. J., posestniški sin iz Zabjeka, ko se je peljal v Ptuj, na Ljutomerški cesti povozil občinsko ubogo Kolarič Julijano iz Ptuja. Pri padcu je zadobila težke notranje poškodbe ter si prebila lobanjo. Prepeljana je bila v ptujsko bolnišnico, kjer pa je že drugi dan podlegla poškodbam, ne da bi se zavedla. Koga zadene krivda nesreče raziskuje sodišče.

Živinski semenj v Ptuj. V torek je bil v Ptuj živinski semenj, na katerega je bilo prignane mnogo živine, le žal, da je bilo prav malo kupcev. Bilo je 107 volov, 243 krav, 13 bikov, 47 juncev, 57 telic, 5 telet, 118 konj, kobil in žrebet ter 140 prašičev razne velikosti. Voli, biki in junci so se prodajali od 2.20 do 3.25 Din. telice od 2.75 do 3.75, prašiči pa od 4—6 Din za kg. Konji so bili prodani od 150—4000 Din.

Zastupljenje. Setar Martin, 3 letni pos. sin iz Sv. Lovrenca, je spremljal na pašo svojo 9 letno sestrico. Na paši sta našla strupene jagode, katere je mali pastirček prav pridno pozobal. Dobil pa je grozne krče. Prepeljali so ga takoj v ptujsko bolnico, kjer so mu rešili življenje.

Radio

Petek, 19. julija.

Ljubljana: 12.00 Operni zbori na ploščah, 12.45 poročila, vreme, 13.00 čas, obvestila, 13.15 instrumentalni soli na ploščah, 14.00 vreme, spored, borza, 18.00 Magistrov trio, 18.50 nekaj zabavnih anekdot (J. Kač), 19.00 čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 nacionalna ura, 20.00 prenos iz Zagreba; 21.30 čas, vreme, poročila, spored, 22.00 operne fantazije (plošče).

Zagreb: 20.00 Koncert za violinčelo, 20.30 koncert moškega vokalnega kvarteta, 21.30 klavirski kvartet.

Beograd: 25.00 Sonata, 20.30 operne arije, 21.00 radijski orkester.

Tuje postaje:

Berlin: 20.45 Besede in napevi. Beromünster: 19.50 Dva klavirja, 20.20 groteska, 20.40 rad. orkester. Bratislava: 20.30 Orkestralni koncert, Breslau: 20.45 Vokalni in orkestralni koncert. Budimpešta: 20.20 Plošče, 21.45 Orkestralni koncert, 23.00 Jazz-orkester. Frankfurt: 20.45 Orkestralni koncert, 21.30 skeč z glasbo. Huizen: 20.15 Orkestralni koncert. Luxemburg: Narodne pesmi — zborovski koncert, 21.45 simfonični koncert. Praga: 19.45 Romantika samostanov, 20.00 vojaška godba. Rim: 20.40 Komorna glasba. Varšava: 20.10 Orkestralni koncert, 21.00 Simfonični koncert s sodelovanjem violinelista. Dunaj: 20.00 Večer narodne glasbe, 21.10 koncert dunajskih simfonikov.

Čevlji

ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana

Naivečja izbira

vseh vrst čevljev, sandal, opank itd. prvovrstne kakovosti pri znani veletrgovini s čevlji

SV. PETRA CESTA 18
TELEFON 24-35

Trgovski odnošaji med Jugoslavijo in Francijo

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine prinaša v svojem »Glasniku« podatke o trgovskih odnošajih med našo državo in Francijo. Ti podatki kažejo, da trgovsko razmerje med Jugoslavijo in Francijo nikakor ni v skladu s tradicionalnim prijateljstvom, ki veže obe državi.

Odkar je Francija pričela s politiko kontingentiranja uvoza, se uvoz iz Jugoslavije v Francijo stalno manjša in trgovinska bilanca med našo državo in Francijo je vedno bolj pasivna. Pričeniš z letom 1929., posebno pa z letom 1931. je prišel jugoslovanski izvoz v Francijo naglo padati. Padel je od 316 milijonov dinarjev v letu 1929., odnosno 283 milijonov dinarjev v letu 1930. na 51 milijonov dinarjev v letu 1934. V skladu s tem se je pasivnost trgovske bilance s Francijo povečala od 17 milijonov dinarjev v letu 1931. na 126 milijonov dinarjev v letu 1934. Ta pojav se mora smatrati za posledico stroge francoske politike kontingentiranja, ki se izvaja proti naši državi.

Po velikem padcu cen poljedelskih proizvodov v letu 1930/1931 je Francija prva pričela s povišanjem uvoznih carin v svrhu zaštite svojega poljedelstva. Kmalu pa se je pokazalo, da niti ti ukrepi niso zmogni popolnoma zaščititi domače francoske proizvodnje, ker so predmetne uvozne carine bile vezane na trgovske pogodbe z raznimi državami. Zaradi tega je pričetkom 1931. Francija pričela poskušati, da se osvobodi obvez v pogledu carin v posameznih trgovskih pogodbah. Ker pa niti to ni rodilo zaželenega rezultata, je Francija pričela na to izvajati kontingentiranje uvoza. Sistem kontingentiranja uvoza v Francijo se je od leta 1931. dalje vedno menjal in izpopolnjeval.

Francoska se glede uporabe režima kontingentiranja obnaša napram posameznim državam zelo različno. Naša država se je trudila in se še stalno trudi, da bi v tem pogledu položaj popravila. Jugoslavija n. pr. bridko občuti favoriziranje avstrijskega uvoza lesa potom preferencialnega sporazuma, kakor tudi favoriziranje uvoza madjarske živine in poljedelskih proizvodov potom dodeljevanja večjih kontingentov. Poleg tega uživajo mnoge države najnižjo stopnjo uvozne takse od 2%, pa še izpod tega. Zaradi teh razlogov je naš izvoz v Francijo moral padati in se v zvezi s tem pasivnost naše trgovske bilance s Francijo večati. Od 18. junija 1934. je bilo Jugoslaviji dodeljevano samo nekoliko spe-

cijelnih kontingentov, dočim se je največji del uvoza jugoslovanskih proizvodov razvijal v okviru kontingentov odrejenih za »druge države«. To pomeni, da je možnost izvoza naših proizvodov v Francijo bila v tej dobi zelo labilna. Kasneje nam je Francija sicer odobrila gotove specialne kontingente, toda leti zaradi splošne omejitve uvoza v Francijo niti zdaleka ne odgovarjajo najosnovnejšim potrebam našega izvoza v Francijo. Ker se za večji del dodeljenih nam kontingentov izdajajo uvozna dovoljenja od francoskih oblasti, se na ta način že itak mali kontingenti razbijajo na malenkostne količine ter se tako onemogočava njihovo izkoriščanje.

Z rešitvijo vseh teh vprašanj (s povečanjem kontingentov, s pravico njihove razdelitve od naše strani, z ukinjenjem posebnih taks in znižanjem generalne uvozne takse na 2%) bi se ustvarile povoljne možnosti za intenziviranje medsebojnih trgovskih odnošajev in za povečanje trgovskega prometa na stopnjo, ki bi odgovarjala prijateljskim odnošajem med našo državo in Francijo.

Gospodarske vesti

Gospodarske komore o finančnem zakonu. V Beogradu se je vršila dvodnevna konferenca trgovskih in industrijskih komor iz vse države. Na konferenci se je razpravljalo o zakonu o proračunskih dvanajstih in o predlogu za finančni zakon. Sprejeta je bila obširna resolucija, v kateri se obžaluje, da pri izdelavi finančnega zakona niso sodelovale gospodarske zbornice. Konferenca je izdelala celo vrsto svojih predlogov za izpmembo in dopolnitev finančnega zakona. S posebnim zadovoljstvom se pozdravlja ukinjenje § 7. davčne novele od lanskega leta. V resoluciji se nadalje povdarja, da proces gospodarske depresije v naši državi še ni končan, temveč da se v posameznih strokah še zaostčuje, k čemur so pripomogli moralni ukrepi, vedno večja nelikvidnost in zmanjšana poslovna morala. Kot najvažnejše vprašanje pa se podčrtava v resoluciji davčna obremenitev ter se v tem pravcu nasvetuje celo vrsto izpmemb za finančni zakon.

Ministrove ugotovitve o krizi našega denarstva. V svojem ekspoziciji pred finančnim odborom je minister za trgovino in industrijo dr. Milan Vrbanić ugotovil poleg drugega, da je pomoč, ki je bila nudena denarnim zavodom v času splošnega navalavlagateljev na banke, bila premajhna in prekasna. Zaradi tega ni prinesla one koristi, kakor bi jo morala. Zaščita, ki se je kasneje nudila bankam,

je pretvorila krizo našega denarništva v kronično. Minister je nato izjavil, da pripravlja projekt zakona o nadzorstvu bank, kakor tudi projekt zakona o izpmembah in dopolnitvah v zakonu o delavnica.

Preko 120 mlinov na prodaj. Iz Novega Sada poročajo, da je v naši državi — pred vsem v bivši Vojvodini — na prodaj nič manj, kakor 120 mlinov z manjšo kapaciteto in dva velika mlini, in sicer oni v Osijeku (Union Paromlin) in valjni mlin v Sarajevu. Za manjše mline vlada še kolikor toliko interesa, za velike mline pa ni niti zanimanja niti kupcev. V zadnjem času se je pridružil mlinom, ki so naprodaj, še mlin v Garčinu pri Slav. Brodu z dnevno kapaciteto 3 vagonov.

Vinski trg v dravski banovini. Dasi so se zaloge vina v Dravski banovini v večji meri znižale, se cene niso spremenile. Dočim so cene v mesecu maju zaradi mraza narasle, so se sedaj cene stabilizirale, ker je konzum zelo slab, vinogradi so se pa od škod po mrazu povsem popravili. Poleg tega se sedaj zaradi velike vročine konzumira več piva nego vina. Cenena vina pa se še vedno bolj kupujejo, nego dražja, po katerih trenutno zaradi pomanjkanja denarja ni nobenega povpraševanja. Prvo vrstni cvček in druga rdeča vina so večinoma razprodana in na njihovem mestu se sedaj trgujejo lažja, bolj kislila bela vina, katera prej kljub nizkim cenam niso prišla v promet. Zdi se, da bodo do nove trgatve vse zaloge vinogradnikov v dravski banovini popolnoma razprodane.

Izvoz cementa v Rusijo in promet naših parobrodov z ruskimi lukami. Iz Splita javljajo: Poleg tovora cementa, ki je bil nedavno odpremljen v Rusijo, izgleda, da bo prišlo koncem tega meseca do nove odpreme ca 4500 ton cementa za isto luko. Parnik, ki je odpeljal prvo partijo, vozi pod grško zastavo in bi se moral vrniti ob tem času že nazaj v Jadransko morje s tovorom antracita za Trst. Kakor se čuje, je neki jugoslovanski parobrod zaključil tovor premoga iz Rusije za Italijo. To bi bil pričetek naših trgovskih odnošajev z Rusijo.

Izvozniki W. A. T. R. A., West African Trading Company, Dakar, P. B. 343, Senegal, Africa, se zanima za nakup suhih češpelj, svežega in sušenega sadja sploh, mlečnih, mesnih in zelenjadnih konzerv, likerja, žganja, vina, jaje, slanine, cementa in različnega lesa. Trdke, ki se zanimajo za izvoz tega blaga v Afriko, naj pošljejo svoje ponudbe v srbohrvatskem ali francoskem jeziku na gornji naslov.

Čudne razmere v našem parniškem prometu. »Nova Doba« javlja iz Splita, da je 13. t. m. dospel iz Trsta parnik »Princesa Olga« na svojem četrtem potovanju v Grčijo, Palestino in Egipt. Parnik bi moral vkreati v Trstu 40 potnikov in nekaj tovora za Split in Dubrovnik, pa je bila agencija Jugoslovanskega Lloydja v Trstu prisiljena te potnike in tovor zavrniti, ker se ni urejeno vprašanje pristaniških taks za pristajanje imenovanega parnika v splitski in dubrovniški luki. Bil bi skrajni čas, končuje »Nova Doba«, da se te čudne razmere v našem parobrodarstvu odpravijo.

»Zetska plovdba« kupuje dva nova parobroda. Upravni odbor parobrodarskega društva »Zetska plovdba« v Cetinju je sklenil kupiti dva nova parobroda. Predsednik društva je z dvema strokovnjakoma te dni

že odpotoval na Angleško, da izvrše ta sklep. Eden od novokupljenih parnikov se bo uporabil za lokalni promet, drugi, ki bo imel 4000 ton nosilnosti, pa bo vzdrževal promet med pristanišči v Črnem morju.

Mednarodni podunavski sejem v Bratislavi. V času od 25. avgusta do 1. septembra se bo vršil v Bratislavi 15. mednarodni podunavski sejem. Uprava za prireditve sejma je poslala našim gospodarskim krogom preko kompetentnih organizacij vabilo, da sodelujejo na tem sejmu.

Našička afera

V torek je obtoženi direktor Našičke Aleksander Sohr zastavil več vprašanj strokovnjaku, ki sodišču poroča o načinu knjiženja v podjetju. Očitno mu je, da daje presplošna poročila sodišču. Stavlja je tudi vprašanje glede knjiženja 4.400,00 Din za Parcelacijsko banko. Strokovnjak Glavan, je odgovoril, da knjiženje za Parcelacijsko banko ni bilo pravilno. Kar je vpisano v knjigovodstvu, mora odgovarjati dejstvom. Od 10. oktobra, ko se je izvršilo to knjiženje, ne sme računati obresti. Pravilno bi bilo, da bi ta postavka bila knjižena kot terjatve. Strokovnjak je dokazoval, da je imelo podjetje le fiktivnega dolžnika s to postavko in ne efektivnega. Ko je Sohr vzel iz blagajne bone, je bilo stanje blagajne zmanjšano. Tega zmanjšanja v knjigah niso navedli. Pač pa fiktivnega dolžnika.

Direktor Sohr je odgovoril, da je strokovnjak sam trdil, da se premoženjsko stanje ni spremenilo, čeprav je bilo knjiženje nepravilno. Strokovnjak je odgovoril, da je res tako trdil, toda le pod pogojem, da zadolžitev ni fiktivna.

Sohr: Obremenili smo Parcelarno banko. Ona je naš dolžnik. Pravite pa, da ni naš dolžnik, ker nima potrdil, da je sprejela od nas 4.000,000 Din.

Strokovnjak: Ni prejela in ni vaš dolžnik. a jaz sem jo vzel kot dolžnika.

Razvila se je nato dolga debata med direktorjem Sohrom in strokovnjakom Glavanom. Strokovnjak je dokazoval, da je bila zadolžitev pri Parcelacijski banki fiktivna. Sohr je pa dokazoval, da je bila efektivna in povsem sigurna, bolj sigurna kakor bi bila pri Narodni banki.

Na vrsto je prišla še zadolžitev vlastelinstva Djakovo, in sicer za okoli 5 milijonov in 100.000 Din. Strokovnjak trdi, da je tudi ta zadolžitev fiktivna in popolnoma slična oni pri Parcelacijski banki.

Zanimiva je sledeča osma točka poročila strokovnjaka, v kateri stoji, da znaša delniška glavnica Našičke 20 milijonov Din. Obstoja pa v 400.000 delnicah po 50 Din. Ta glavnica je bila leto za letom povišana. Znašala je l. 1921 le 20 milijonov kron. Delnice niso bile tiskane, temveč napisane in imajo napis »Provizorično potrdilo delnice«. Podpisala sta jih Rosenberg in Sohr. Našli so jih v sejfu, katerega je Našička najela v Državni hipotekarni banki v Zagrebu l. 1932. Glede kuponov so našli veliko zmedo. Nerazumljivo je za strokovnjake, kako je moglo podjetje izplačati dividende na kupone, katere so našli neodtrgane v sejfu.

Strokovnjak Glavan je ugotovil lažno knjiženje v štirih postavkah, ki gredo v milijone, v štirih točkah gre pa za diskretne izdatke.

Nato je sodišče zaslišalo strokovnjaka Plešaja.

Vesele dogodbe Bojana Pečka

Štabni zdravnik, Nemec po rodu, izjavi, da se ga pošlje v civil. Peček pokazuje zadnjič svoje igralske zmožnosti, pogleda milo na zlati ovrtnik avstrijskega generala, češ: »Jaz bi bil rajši vojak, ker pa že moram iti, pa naj bo.« Kar se oglasi zapisnikar, nadporočnik, Slovence pri 17. pešpolku. S tem nadporočnikom sta se namreč večkrat videla v gledališču: »Eksceleuca, lahko bi ga dali h pekom.« Nesrečni Peček je že videl samega sebe do pasu golega, kako v potu svojega obraza gnete testo vojaškega komisa. A zlati ovrtnik (v tistem trenutku se je zdel Pečku z dijamanti obsut) zavrne kratko nadporočnika: »Schon gut, tudi peki morajo biti vojak.« Tistega nadporočnika, ki se je upal ugovarjati mogočnemu avstrijskemu generalu, je zadela kazen že nekaj mesecev pozneje med svetovno vojno.

Peček v arestu.

Židane volje se vrne Peček v svojo garnizijo, da jo skoro nato zapusti preoblečen v civilista. Tu ga je čakala še zadnja preizkušnja. Vojaški »Befehl« je razglasil, da je prost vojne službe. Hodil je že v civilu, a spati je moral še vedno v vojašnici, dokler ni dobil potrebnih listin. Vsak dan čakanja se mu je zdel cela večnost. Ojunači se in gre v pisarno do mogočnega narednika radi svojih papirjev. Zavrnen je bil z besedami: »Čakajte, dokler ne pridejo!« On pa odgovori čisto flegmatično: »Pa jih pošljite za menoj v Ljubljano.« Kmalu nato je bil naš Peček poklican na raport. Ritmojster, neki Slovence iz Gori-

ške, po zunanosti kakor izrezana karikatura iz »Fliegende Blätter«, ga nahruili z groznim glasom: »Da Vam dokažemo, da ste še vojak, Vam nalagamo tri dni Einzelarresta z enodnevnim postom.« In tako so Pečka, ki je bil pri generalni komisiji spoznan za bolnega in za vojaško službo nesposobnega (on je sicer bil bolj zdrav kot vsa generalna komisija) vrgli v samotni zapor s postom brez vsakega prejšnjega zdravniškega pregleda, kot je to slavni avstrijski zakon predpisoval. Tisti dan pa, ko bi se moral postiti, mu je straža naposila toliko hrane, da je v resnici zbolel na želodcu. Tisti čas je blagroval svojo preteklo vojaško dobo, ko je stradal dan na dan, a bil vsaj zato zdrav. Ker gre v tretjič rado, je gotovo tudi onega ritmojstra zadela zaslužena kazen. Kakšna je bila ta kazen, se pa ne ve. Naš Bojan je bil preveč vesel, ko je zapuščal vojašnico, da bi se zanimal zato.

Fran Govekar reši Pečka, da ne pogine v vojni.

Izbruhnila je svetovna vojna. Slovensko gledališče je bilo zaprto, a v nemškem so igrali. Večino slovenskih igralcev so pobrali k vojakom. Ljubljana pa je bila zaprta, odrezana od vsega sveta. Naš Peček je pohajkoval po Ljubljani in čakal usodnega trenutka, da tudi njegova vtaknejo v vojaško suknjo in ga pošljejo v galske jarke ali pa Karpat. Nekega dne pa ga sreča njegov dolgoletni intendant Fran Govekar. Med drugimi mu svetuje, naj zgine čimprej iz Ljubljane, kjer ga lahko vsak hip pošljejo tudi kot civilista na fronto.

»Pojdite v Osijek,« mu pravi dalje nadsvetnik Govekar, »tam je intendant vaš nekdanji kolega Dragutinović.«

»Potem gotovo ne bo nič,« mu odvrne Peček, »ta mi nikdar ni bil naklonjen.« »Kar pišite mu, zdaj vas on čisto drugače ceni. O vas sva si z Dragutinovićem že dopisovala,« mu odgovori blagohotno Fran Govekar. Tako je bil angažiran Bojan Peček na osiješko gledališče za dramo, opero in opereto. Nastopil je še dolgo trnjevo pot, na avstrijsko policijo in na vojaško pisarno v nekdanji Kazini radi potnega lista. Končno je prišel čas, ko je lahko zbežal iz strašnega ljubljanskega ozračja v Slavonijo. Skoro gotovo je baš višjega svetnika Govekarja za sluga, da imamo sedaj Pečka v Ljubljani in da ni končal v bojni vihri kot njegov mlajši brat Rudi. Osiješki kritik prof. dr. Melkus je pisal v tedanji »Hrvatski Obrani«, da so Osiječani dobili končno v Pečka dramskega igralca, katerega so že tako dolgo iskali.

Junaštva avstrijske visoke aristokracije na bojnih poljanah.

Leta 1918 ob zatonu avstroogrške monarhije, je gostovala osiješka opera in opereta v Sarajevu. Sarajevski »Hrvatski list« je pisal takrat: »Peček je namah osvojil Sarajevo in postal ljubljenecc sarajevske publike.«

Jugoslavija se je blizala z naglimi koraki. Peček je sedel zadnje dneve svojega gostovanja v kavarni »Evropa« v Sarajevu in bil v družbi nadporočnika grofa Rolfa Bienenrtha. Nadporočnikov oče je bil tedaj cesarski namestnik Nižnje Avstrijske, malo prej pa še ministrski predsednik. Mladi grof je čital baš dunajsko »Freie Presse«. Kar se počne glasno smejati. Peček ga začudeno pogleda. Ves čas Pečkovega bivanja v Sarajevu se namreč še ni zgodilo, da bi se bil fino, skoro pretirano fino vzgojeni

grof na ves glas smejal v javnem lokalu. Nadporočnik mu izroči omenjeni dunajski list. Peček čita: »Avstrijska visoka aristokracija na bojnih poljanah! Princ X se junaško bojuje na tem bojišču, knez X na onem bojišču itd. A med zadnjimi je bil tudi grof Rolf Bienenrth, sin bivšega ministrskega predsednika, ki se bori na srbskem bojišču. A mladi grof je bil ves čas vojne šacioniran v Sarajevu. Zato mu je bilo takoj jasno, zakaj se je tudi sicer fino vzgojeni grof enkrat spozabil v javnem lokalu.

Peček strada.

Fran Govekar, ki je zopet prevzel intendantsko mesto v novo otvorjenem gledališču v Ljubljani, je Pečku sporočil, naj se vrne v Ljubljano, kar je on tudi z veseljem storil. Ustavil se je med potjo v Zagrebu, kjer je hotel počakati teden ali štirinajst dni, da dobi od ljubljanske vojaške komande dovoljenje, da se lahko vrne v Ljubljano. Ljubljana je bila namreč še vedno zaprta in odrezana od ostalega sveta. Že takoj drugega dne ti sreča naš Peček svojega nekdanjega kolego Skrbniška, takrat nadporočnika pri famozni vojaški pisarni v ljubljanski Kazini. Skrbnišek mu je obljubil, da mu takoj drugi dan, ko pride v Ljubljano, pošlje dovoljenje za povratek. Peček čaka teden dni, čaka dva tedna, minil je že tretji teden. Jedel je samo še opoldne. Stiskal je še zadnje kronce in jih hranil za hujše čase. Kakorkoli se mu je preje Zagreb omilil, tako ga je sedaj zasovražil. Kajti ni hujšega kot stradati v polikani obleki in pri polnih mizah. Ko je bila sila najhujša, se ga je nebo usmislilo. Dobil je brzoglavno dovoljenje za povratek v Ljubljano.

Sončne pege in umrljivost

Ze dalj časa je opazati, da trpe ljudje in živali, ki so izpostavljeni hitro menjajočim se električnim poljem, na svojevrstnih motnjah v živčevju. Ljudje, ki so se mudili samo malo časa v bližini kratkovalovnih žarkov, postanejo utrujeni in trpé na nespečnosti in glavobolu. Če so pa bili v bližini teh žarkov dalje časa, potem pa kažejo znake posebne utrujenosti in neodločnosti. Živali trpé že po kratkem slabotnem obsevanju s temi žarki na motnjah toplotne regulacije in poginejo radi prehlada. Pri nekaterih se napravijo na žilah dovodnicah krvne kaplje, ki preidejo v embolijo. Pri drugih poskusih so ugotovili znatno pospešenje sesirjenja krvi.

Kako naj si pojasnimo te pojave? Smatrajo, da se morajo poleg toplotnih učinkov tudi oni, ki se nahajajo v elektrolitih organskih tkiv, pod vplivom naglega električnega učinkovanja posebno hitro gibati. Slutijo, da med električnimi vdori v zemeljsko atmosfero, ki spremljajo kopičenje sončnih peg, in večjo umrljivostjo, obstoji vzročna zveza. To potrjuje tudi dejstvo, da je umrljivost ob času enakonočja, t. j. v marcu in septembru, največja, ob času sončnega obrata, t. j. v decembru in juniju, pa najmanjša. Ravno tako so tudi opazili, da so velike letne menjave zračnega tlaka na severni zemeljski poluti podobne ritmu, ki ga izkazujejo številke umrljivosti. Po podrobnih preiskavah, ki so jih izvršili v zadnjih letih v Frankfurtu, Curihu in Kodanju, pač ni več dvomiti o vzročni zvezi med zemeljskim magnetizmom in umrljivostjo.

Preiskave, katerih rezultat je bil pred kratkim priobčen v meteorološkem časopisu »Bioklimatische Beiblätter«, se nanašajo na 70.000 smrtnih primerov. 40.000 primerov iz Curiha in Kodanja iz let 1928 do 1932 so že potrdile to domnevo. Pri tem je treba upoštevati, da se te številke nanašajo na padajočo vejo krivulje sončnih peg, ki se redoma in pravilno ponavlja v razdobju 11,3 let. Najnižja točka je bila v letu 1931, ko je bilo sonce več tednov zaporedoma popolnoma prosto peg. V zadnja leta pred to najnižjo točko pa spadajo frankfurtske preiskave, ki se nanašajo na 30.000 smrtnih primerov.

Vpliv električnih vdorov na človeško umrljivost se je izkazal takole: Povprečno tri do štiri dni po takšnem magnetskem viharju, v magnetsko posebno močnem letu 1930 celo že v manj kot enem dnevu, se je pokazalo znatno zvišanje števila umrljivosti, ki ga nikakor ne moremo pripisovati slučaju. V tem višjem številu umrlih je bilo posebno mnogo samomorov, duševnih bolezni, obolenj živčevja in motenj v krvnem obtoku.

Sedaj stojimo v početku dvigajoče se veje krivulje sončnih peg, ki bo dosegla okrog leta 1940 svoj vrhunec. Pred nekoliko tedni je nastopila na sončnem površju prva večja pega, dočim je bilo v zadnjem letu sonce skoraj popolnoma brez peg. Temu je sledil vdor elektronov v zemeljsko atmosfero in to je pokazala tudi magnetna igla s svojim znanim nihanjem. Vpliva sončnih peg na statistiko neugod, na splošni značaj vremena v smislu Brücknerjevih toplih in mrzlih obdobij, dosedaj še niso mogli končnoveljavno dokazati. Nekatera znamenja pa vendar govorijo za to, da

obstoji neka zveza med kopičenjem sončnih peg in padanjem povprečne topline. Znano je n. pr., da se tedaj, ko se večajo sončne pege, redoma dvigne tudi gladina Viktorijinega jezera v Vzhodni Afriki.

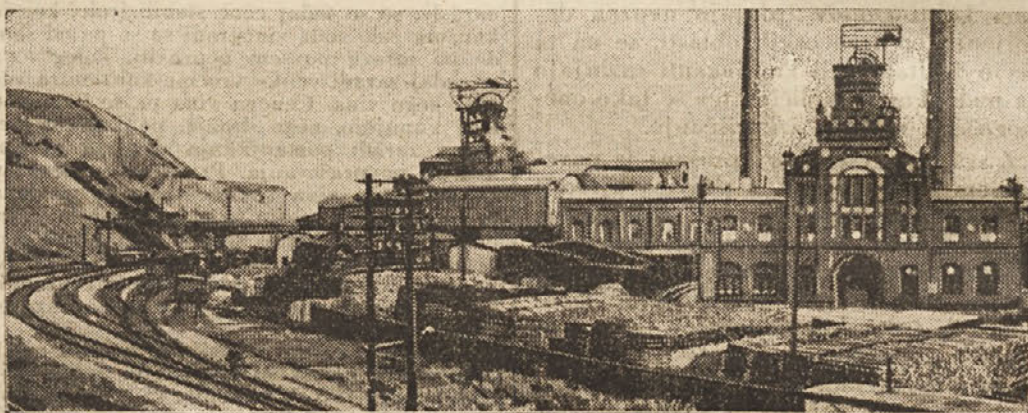
Rooseveltova trdnjava

Neka avtomobilska tovarna v Buffalu je pravkar dokončala dva razkošna oklopna avtomobila, namenjena državnemu predsedniku Rooseveltu in vodji kriminalnega oddelka v ministrstvu pravde, Edgarju Hooveru. Voza sta višnjevo prepleksana. Na zunanji jima ni prav nič poznati, da skozi njune oklopne stene ne prodere nobena krogla in ne prebije niti šip v

oknih. Poleg šoferjevega sedeža je skrito montirana strojnica sistema Hotchkins. Ena sama kretanja, pa je orožje že pripravljeno za strel.

Največja hitrost te razkošne prevozne trdnjave znaša 180 km na uro. Oklopni zasebni avtomobil dobiva v Združenih državah sploh vedno večji pomen. Pred kratkim so ameriški listi navajali imena štirih najbogatejših ameriških otrok. To je bilo ob priliki, ko je bil ugrabljen milijonarjev sin Georg Weizerhäuser. Pri tem so listi poudarjali, da usoda bogatih otrok nikakor ni zavidanja vredna. Voziti se smejo samo v oklopnih avtomobilih in še jih mora na potu spremljati cela četa do zob oboroženih detektivov. Tako ni nič čudnega, ako je mala Leiterjeva hčerka, ki premore »samo« 35 milijonov dolarjev, ondan vzdihnila nekemu novinarju: »Joj, kako bi bila rada revna, da bi se vsaj smela mirno igrati v pesku s svojimi tovariscami!«

Da gangsterji uporabljajo oklopne avtomobile, je splošno znano. Oklopni avto nekdanjega »sovražnika države št. 1«, Johna Dillingerja, je kupil po zločinčevi smrti nek belgijski zbiralec nenavadnih redkosti. Tudi to vozilo sliči pravcati trdnjavi. Stene so znotraj in zunan prevlečene z oklopnimi ploščami in tudi šipe so iz takega stekla, ki ga ne prebije krogla. Šoferju je treba samo pritisniti na gumb, pa začne hkratu delovati kar dve strojnici in še priprava za spuščanje solzilnega plina. Vrh tega je ta avto opremljen z oddajno postajo na kratke valove, kar je banditu omogočalo, da je bil na begu vedno točno poučen o zasledovalcih in o tem, kje je lahko upal na pomoč in zavetje. Vprav izvrstni konstrukciji tega čudovitega oklopnega avtomobila se je moral gangster zahvaliti, da je lahko tako dolgo uganjal svoje divje početje in se vedno sproti izmikal oblastem.

Eksplodizija v Nemčiji

V premogovniku »Adolf von Hausemann«, kjer je zaposlenih tudi več naših ljudi, se je v globini 740 m pod zemljo dogodila težka eksplozija. Več rudarjev je mrtvih, veliko število pa težko in lahko ranjenih.

Praznovanje francoskega narodnega praznika

V nedeljo so Francozi na slovesen način proslavili narodni praznik vseh Francozov. Kakor smo že poročali, ni prišlo do resnejših incidentov, ki so jih napovedovali pripadniki »Ognjenih križev«. — Proslave se je polnoštevilno udeležilo tudi vojaštvo. — Na desni stoji polk. de la Rocque, vodja »Ognjenih križev« na grobu neznanega vojaka.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Potem more biti tvoja vest mirna. Storil si to v dobri veri in z dobrim namenom. Bila je tragična zmotna in, ko vidim, kako se še zmerom s tem mučiš, moram reči, da si se za to že dovolj pokoril. Ali pa morda misliš, da tega še ni bilo dovolj? Si domnevaš, da si dolžan sam sebi, da se postaviš pred sodišče, ki bo kričeče nepravilno in ki te bo razmrcvarilo, kakor da si na črni listi versailskega miru?

Bernard je globoko vzdihnil: »Seveda ne hrepenim po tem.«

»Potem se poberi in se odpelji, preden se to zgodi, se je razkričal oče.

»Niti po begu ne hrepenim. S tem se ne bi nič razrešilo. Nekaj se mora zgoditi, to vem, ampak spet bežati? Če bi ti vedel, kakšno olajšanje čutim že zdaj, ko morem s teboj o tem govoriti. Rad bi vprašal množico ljudi, kaj meni ona o tem.«

Gospod Astenburg ga je poslušal z grozo in strahom. Nekaj časa mu je stala pred očmi slika — njegov sin stoji pred poroto, pred dvanaestimi fanatičnimi Čehi. Eden njegovih najstarejših in najsilnejših literarnih dojmov je bila grozna pot Matha skozi ulice Kartagine. Moral je odložiti knjigo in si reči »saj je to samo literatura, samo literatura!« da bi se pomiril. Na kar se je pripravil njegov sin, ni bilo nič drugega. Najrajši bi ga zgrabil, da, stresel in mu tako dolgo kričal v njegova gluha ušesa, kam ga to privede, če ne razžene teh senc, katerih peroti ga pripravljajo ob pamet — toda nekaj takega bi menda ne veljalo za Bernarda. Siloma se je premagal: »Ali

77

ne bi mogel ti govoriti o tem z ljudmi za mejo?« je vprašal.

»Hočem govoriti o tem s teboj, z materjo, s Sabino in morda še z nekaterimi drugimi«, je odgovoril Bernard. »Hotel bi vprašati pravnike, pa tudi pesnike. Nekje je vest ljudstva. Rad bi jo poiskal in ji predložil svoje vprašanje.«

»Megle, same megle!« je vzkliknil oče. »Iskal boš vest ljudstva in med tem te Letz ovadi in postavi te bode pred ljudi brez vesti.«

»Mislim, da se Letza po nepotrebnem bojiš«, je ugovarjal Bernard. »Ne bo si upal ničesar izdati, ker ima marsikaj sam na vesti. Morda še hujše, kot je moje.«

Starejši Astenburg je zmajal z glavo: »No, recimo. Toda ne veš vsega in igraš se z nevarnostjo. Povej mi, ali je bil v to zapleten kak vojak iz Prage, ki je potem izvršil samomor?«

Bernard je prebledel in potrdil.

»Samomorilec je imel očeta in Letz se je z njim vrag vedi kako seznanil. Rekel si, da te Letz ne more izdati, ker se mora bati sam zase. Tu ima lepo priloznost, da te brez skrbi uniči s pomočjo drugega, ne da bi se sam izpostavljaval nevarnosti.«

Bernardu se je srce napelo. »To je že višek!« je vzkliknil. Kakor da me preganjajo furije. Ne mine dan, da se ne bi iz tega močvirja dvignilo nekaj novega.«

»Ali se je dvignilo še nekaj, kar meni ni znano?« je strahoma vprašal oče.

Bernard je povesil oči: »Nič določenega, toda najhujše od vsega. Pomisli — moj kolega v pisarni, ki mu moram vsak dan gledati v oči in ki ga imam zelo rad, ima nekaj v svojih potezah, kar me spominja na eno izmed žrtev — na ono ženo.«

Gospod Astenburg se je stresel. Zdaj je sumil,

da začenja Bernard tudi blazneti. »Predalec hodiš«, je rekel boječe. »V svoji razdraženosti boš kmalu srečaval na vsakem oglu nekoga, ki bo podoben temu ali onemu izmed njih. Vsaj halucinacije pusti! Plemenske poteze so si zmerom podobne. Pojdi med Nemce in ne boš jih več videl.«

»Nisem še srečal človeka, ki bi jim bil podoben razen njega«, je odgovoril Bernard.

Toda oče je vztrajal pri svojem. »To so ali halucinacije ali pa slučaj.«

Strah, ki ga je čutil Bernard, ni bil enoličen. Ta groza je imela več vrhuncov in morda največji je bila stroga doslednost, s katero se je v njegovo srce plazila bojazen, da je Danijel potomec tistih ljudi. Stokrat, kadar je na to pomislil, si je rekel isto, kar zdaj oče — da se ga polasača blaznost; toda strašna blaznost se ni dala s tem odpoditi. Zrnca se je pridruževalo zrnцу in novo, kar ga je prestrašilo, se je spajalo s starim, kakor da se z njim zrašča. Tudi zdaj je čutil, kako se mu trese telo. »Kaj praviš k temu prečudnemu slučaju, da je moj prijatelj doma prav v teh krajih?« je zarohnel.

Gospod Astenburg, ki je bil med tem sedel, je poskočil: »To bi bil res prečuden slučaj!« je vzkliknil z izrazom osuplosti, ki jo je skušal zadušiti. Toda premagal se je in tolažljivo dodal: »Toda tudi iz tega se ne more nič izvajati. Prekrito naključje!«

»O teh naključjih boš slišal še več«, je rekel Bernard. »Tisti mož, ki je bil ustreljen, je imel sina, častnika na fronti. Danijel je bil takrat tudi na fronti.«

Oče je zamahnil z roko: »Stotisoč jih je bilo na fronti.«

»Danijel mi je nekoč rekel, da je bil na njem v vojni izvršen tak zločin, da rajši o tem molči.«

Gospod Astenburg je tudi to fanatično odklonil: »Ampak govoril bi o tem, če bi bilo to res.«